ה. רויזענבלאט

א מתנה

פֿון דער

נעמעסיס יובילעאום קאמוניזמוס

צו

אידישנאציאנאלן מרכזשטער פארבאנד

יובילעאום קאמוניזמוס קאמיטעט

נוי יארק, מאי 1926

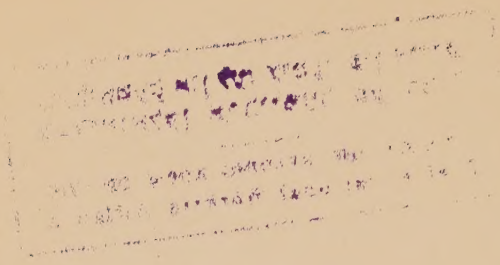

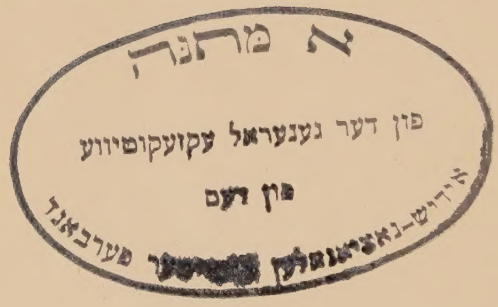
א מתנה
פון דער נעמעראל עקזעקוטיווע
פון דעם
פערבאנד

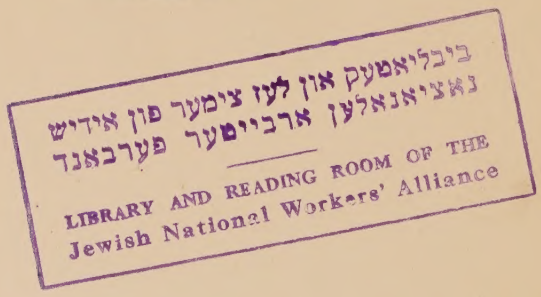
ביבליאטעק און לעז צימער פון אידיש
נאציאנאלען ארבייטער פערבאנד
LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National Workers' Alliance

JEWISH PUBLIC LIBRARY, TORONTO

391

ביבליאטעק און לעז ציסער פון אידיש
נאציאנאלען ארבייטער פערבאנד

LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National Workers' Alliance

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/giftcenterforjub0000rose_e1k6

בלויע פלאמען

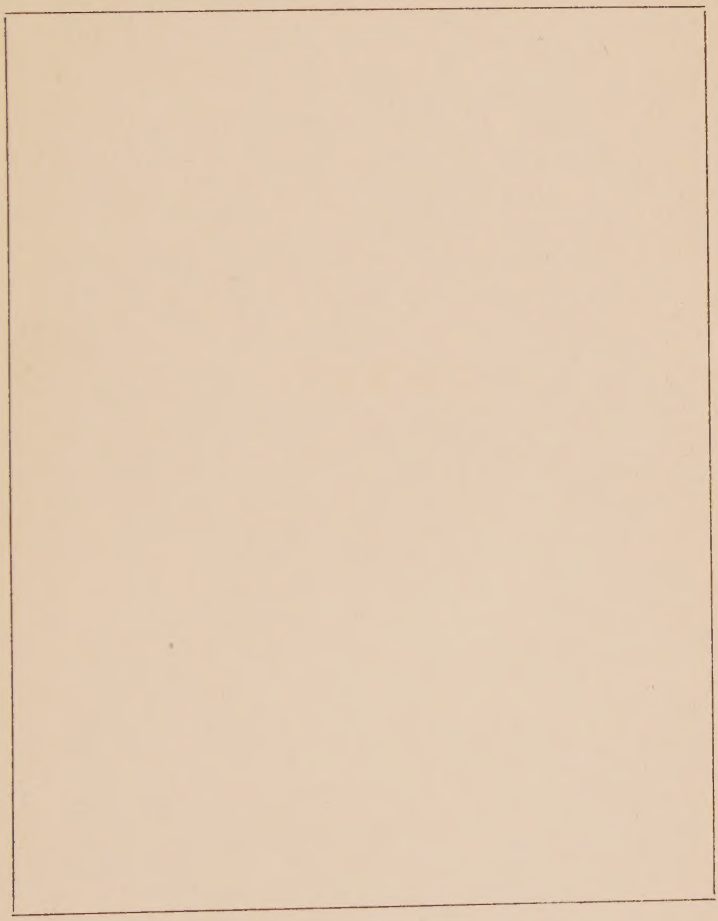

ה. רויזענבלאט

בלויע פלאמען

דריטער באנד לידער

ארויסגעגעבן פון א גרופע פרייגנט פון דיכטער צו

באצייכענען זיין פינף־און־צוואנציק יאָריקן שאפן

לאָס אנגעלעס, קאליפאָרניא. אין דעם יאָר

ניינצען־הונדערט־און־פינף־און־צוואנציק

Copyright 1925 by
H. ROSENBLATT

פאסיפישע קא־אפעראטיווע פרעס

דעם אדלער, אים ציט צו די וואלקנס,
די זעגלען, זיי ציט צו דעם ים,
דעם וואלד — צו פינצטערע נאדעס,
די נאכט־שמעטערלינג — צו דעם פלאם.

דער ים איז אין בלוי־גרויען וואלקן,
דער וואלקן — אין וויים־בלויען ווינט,
דער שטאק־בלינדער זייד־וואדים ליכטיקט
אין זיידענע פעדים געשפינט . . .

די זון שטראלט ארויס פון דעם רעגן,
די בין גילדט ארויס פון דער בלום.
און איך האב אן דיר זיך באהעפט איצט
און דו ביזט דאך דא אומעטום !

אין וואלקן, אין ווינט און אין רעגן,
וואו דו ביזט דארט נעמסטו מיך מיט :
דער שמעטערלינג, וואדים און זעגל,
די בין און דער אדלער — מיין ליד !

ספרית עממית במרונטו
יידישע
פאלקס ביבליאטעק
טאראנטע
JEWISH PUBLIC LIBRARY, TORONTO

אינהאלט

ו

גאסט־פריינטשאפט 74

בענקשאפט 76

אין א ליכטיקן פרימארגן 77

איך בין ניט איך 78

נאר א ליכטיק־ווייס געצעלט 79

זינגען מיינע טריט 80

ז

אזוי האָט ער געוואלט, דער ציניקער 84

דער איינזאמער בחור, טהאם דער ראצן־יענער און דער יונגער פריליגג 88

דאם ליד פון פראסטאק 90

אוקראיניש פאסטוך־ליד 93

די באלאדע פון דעם האן מיט'ן רויטן קאם 94

ח

שווארצע קאראוואנען 100

ט

דער ציגיינער מיט דעם בער 122

י

דאם זילבערנע טרומפייטער? 140

יא

איך בין בלויז אביסל גרוי 148

פערדעלע, האפ, האפ ! 149

זיבן זעגלען — זייד און זילבער 151

פופעס ווייגען ניט באנאכט 152

דער אלטער קוקו־זייגער 153

א

אמעריקע 13

איזיעקל רעסטוס בראון 18

קאפעטערין 25

סאסקאטשעוואן 28

פיאנערן־לאנד 30

ב

צום ווילדן מערב זינג איך 35

רעדאנרא ביטש 39

ג

א זענל פלאטערט אין דעם ווינט 47

אוונט־רויט און ים 48

סוף־חודש־לבנה 49

א נבואה 50

היים־ווייי 51

שיפן נייען 52

פאנארנקערט שטייט א זענל־שיף 53

די זון פארגייט, די זון פארגייט 54

ד

אויף בלייענע קלאווישן 58

א בעטלער 61

ה

ליגנער ! ! ! 64

דער ווינט און איך 65

דער געטראנק וואס קען זיין — 66

דער שלאם פון שטומען טרויער 69

הינטער א וואנט 70

א

אמעריקע

איזיעקל רעפטוס בראון

קאפעטעריע

פאסקאטשעוואי

פיאנערן־לאנד

אמעריקע

I

קיינער הונגערט ניט בא אונז אין אונזער לאַנד.
מיר האָבן דירות, הייצונג, קלוידער, שיך און ברויט.
מיר האָבן טייכן, ימים, בערג און טאָלן,
גאָלד און זילבער פאר די דורות
וואָס וועלן ירש'נען אונז קומען נאָכ'ן טויט.

אין אַלע פארבן פון דעם רעגן־בויגן
אַנטקעגן הימל שפרייט זיך אונזער ערד.
מיר האָבן „פרייריס", „קאו־באָיס", „בראנקאס", „באָפלאָס",
„רענטשעס" קאָביק מיט דעם פלייש און בלוט פון ווילדע פערד.

מיר האָבן טייכן, ימים, שיפן און מאטראָזן.
דאמפערס אָנגעלאָדן מיט בהמות, מענטשן, סחורות אלערליי.
אויף אונזערע טייכן
פון מיזורי, אריזאָנא, מישיגאן, אָהייאָ און אלאַסקא,
שווימען דאמפערס, זעגלען, פישער־שיפלאך,
„בארזשעס", פליטן האָלץ.
בא אונז אין אונזערע האפנס פלאטערן כסדר —
ווי דעמבע־בלעטער אין די אָסיען־ווינטן —
די פאָנען פון די נאַנט־און־ווייט־פארוואַרפנסטע מדינות,
וואָס ליגן אויסגעשפרייט אויף גאָט'ס געבענטשטער ערד
און איבער אלע פאָנען — פלאטערט אונזער אָדלער, —
טראָנגדיק אויף זיינע בריייטע פליגלען
צו די וואָלקן אונזער שטאָלץ.

III

מיר האָבן טויזנטער פאבריקן.
מיליאָנען רויכערדיקע קוימענס האלטן אונטער —
טאָג און נאכט — גאָט'ס הימלען איבער אונזערע קעפּ.
מיר שמידן : אקער-אייזנס, ביקסן, גלעקער, שלעסער,
גראטעס, קייטן, רעדער, רעלסן, האמערס, העק.
מיר ווענען — זייד-צייג, אטלעס, סאמעט, טעפּיכער, געוואנט.
מיר גראָבן — קוילן, גאָלד און — קברים,
מיר נייען — קלייד'ער, שיך, תכריכים, זעק.
מיר שלייפן — שניט-גלאָז, דיאמאנטן און שטיינער אלערהאנט,
מיר גיסן אויס פון זילבער, גאָלד און פּלאטינום
צירונג פאר די שיינע פרויען וואָס באצירן אונזער לאנד.

IV

מיר בויען שטעט פון שטיין און שטאָל און אייזן,
מיט „סאָבווייס" — ווערים שטאָלענע,
וואָס טאָטשען זייערע געדערים טאָג און נאכט :
מיט הונדערטער מיט טויזנטער טראמווייען,
וואָס קריכן, ווי טארקאנעס אום אין אלע שפּאַרעס ;
מיט „עלס", וואָס טראָגן זיך אריבער שווארצע דעכער,
רויכנדיקע קוימענס, לאנגע שורות נאסע גרעטס.

II

קאליפאָרניע גיט אונז תבואה, בלומען און מאראנצן,
אלאסקא — פוטער, גאָלד, געהילץ און פיש.
אריזאָנא גיט אונז קופער, זילבער, בליי.
קענטאָקי — טאבאק, עזלען, פערד.
מיסיסיפי גיט אונז בוימוואָל, צוקער, אייבירטן און ניס.
נעוואדא — ווילדע בערג און מדבר־ערד.
אייאָווא פיטערט אויף די ברענן
פון מיסיסיפי און מיזורי
אונזערע סטאדעס שאָף און רינדער.

מיזורי פאשעט אונזערע ווילדע אינדיקעס און קאטשקעס
ניו־דזשוירסי גיט צושטייער אונז קארטאָפלעס,
זייד־צייג, עדיסאָנ'ס חידושים.
און דזשאָרדזשיא — צוקער, לינטשעריין.
אָקלאָהאָמאָ — אירע אָזארק־בערג און ווילדע פריירים.

טענעסי צעשפרייט ארום דעם מיסיסיפי אירע טייכן.
טעקסעס טרייבט איר ריאָ־גרענדאָ טייך
פארבי די ווילדע רענטשעס.
יוטא גרויסט זיך מיט די ריזן־בערג און טונקלע טאָלן ;
מיט אירע ווילדע חיות און מארמאָנען־קלויסטערס.
וויאָמינג — זינגט פון אירע שטאָלצע „ראקי־מאָנטיינס",
באזינגט איר „יעלאו־סטאָן" פארק, אירע ריזן־וועלדער.

און דו און איך ? — קינדער פון אנאנדער וועלט —
מיר האָבן אויף די ברעגן פון דעם שיינעם לאנד
געבויט דאָ אונזער ניי געצעלט.
מיר האָבן לאנג געוואָנלט און געקומען שפּעט, שוין שפּעט.
נאָר, — פריי און גרויס איז נאָך דער ברעג
און מאָרגן, מאָרגן נעמט מען בויען נייע שטעט.
און לויטער העננגען וועט דער הימל איבער אונז
און לאנגע, לאנגע וועלן ציען זיך די וויסע טעג.

אויף אונזערע אספאלט־גרויע גאסן — איינגעקלאמערט
צווישן כמורנע מויערן־שורות — שרייען, שרייען, שרייען
טויזנטער און טויזנטער אַמאַמאַבילן
פון בראָך אויף טאָג ביז העט
צום סאמע לעצטן פּאָדים שטערן־ליכט.
מיר האָבן קאבארעען, טעאטערע, קינאָס, רעסטאָראנען און האָטעלן.
מיר האָבן שיינע פרויען, יונגע פראנטן, אלטע נארן,
„רעג־טיים", דזשעז", און „שימי"־טענץ.
מיר האָבן דיכטער, זינגער, מאלער און אקטיאָרן,
קריטיקער — גאלאָר !
מיר האָבן פרעכע דילעטאנטן, אלטע פרייליענס,
וועלכע רויכערן ציגארעטלאך,
טראָגן מאנסבילשע בגדים, קורצע האָר.

V

אויף אונזער ערד געוואנדערט האָט דער גייסט
פון לינקאָלן, דזשעפערסאָן, דזשאן בראון און פיין.
אויף אונזער לאנד און אונטער אונזער הימל —
געזונגען האָט וואָלט וויטמאן וועגן מענטש און גאָט און ים,
און עמערסאָן — פון ליכט און פרייד און גליק,
און פ א ו פון ליבע, בענקעניש און טויט.

II

וועך זינגט דאָס אזוי וויינענדיק
זיין תהלים אין דער שטילקייט פון דער שפּעטער נאכט ?
— א י ז י ע ק ל ר ע ס ט ו ס ב ר א ו ן ,
דער פרומער פּאסטוך פון זיין שווארצער סטאדע שאָף !
— איז וואָס־זשע וויינט אזוי איזיעקל רעסטום בראָון
און וואו האָט ער אהינגעטאָן זיין שלאָף ?
און הערט ער דען ניט, ווי דעם שכנ׳ס הענער האָבן שוין
געקרייט אויף האלבער נאכט ? —
„א י ז י ע ק ל ר ע ס ט ו ס ב־ר־ר־ר־ר־א־ו־ן־ן־ן־
א י ז י ע ק ל ר ע ס ט ו ס ב־ר־ר־ר־ר־ר־ר־א־ו־ן־ן־ן־
דיר צייט שוין שלאָפן גיין,
ש ו י ן ש־פּ־ע־ע־ט, ש ו י ן ש־פּ־ע־ע־ע־ט־ט־ט־ —“
און, אפשר האָט דער מעבל־הענדלער, דער וואָס גיט
אויף אויסצעצאָלן מעבל אָפּגענומען בא איזיעקל רעסטום בראָון
זיין אָרים שטיקל בעט ?
איז האָט ער ניט אוואו זיין קאָפּ אוועקצולייגן און דעריבער
פּרואווט ער זיין צערבראָכנקייט פּארוויגן אין זיין תהלים־ליד.
און, אגב איז איזיעקל רעסטום בראָון אין תהלים זאָגן ש ט א ר ק געניט
ער קען בא זיך אין תהלים׳ל איעדער בלעטל, שורה, וואָרט און אות
אָט פונקט, ווי זיין געטרייע אשת חיל, רוטה מאלינדא זיינע
רומאטיזנע טריט.

איזיקל רעסטום בראון

I

וואר זינגט דאָס אזוי ווייענדיק
זיין תהלים אין דער שטילקייט פון דער שפעטער נאַכט ?
און וואָס איז דאָס אזוינס, וואָס אין דעם ווינען פון גענאנג
ברעכט אוים פון צייט-צו-צייט א חיה'שער געשריי ? —
דאָס ברילן פון א טיגער, וועלכער טראָגט דעם יעגער'ס
פרישע וואונד אין לייב
דאָס יאָמער-קול פון הונגעריקן וואָלף באגראָבן טיף אין שניי,
דאָס תאוה'דיקע ברומען פון דעם מדבר-לייב, וואָס רופט זיין פּאָר
דאָס ווי-געשריי פון שוואָלב, וואָס וועדט פון רויב-פייגל צופליקט,
דאָס כאָרכלען פון דעם הירש, וואָס וועדט אין לעמפערטס
זיין דערשטיקט,
דאָס מעקענען פון לעמעלע, וואָס צאפלט זיך אין שוחט'ס הענט,
דער גוסס-קרעכץ פון לאסט-טיער אין דעם מדבר-זאמד,
וואָס וועדט פון מדבר-דורשט פארברענט,
דאָס וואויען פון א קרעציק-קראנקן הונט
אנטקעגן דער לבנה אין א ווינטערדיקער נאכט,
דאָס קראקען פון א הונגעריקער ראָב
צו וואַרים פלייש און בלוט בשעת עס רוט די שלאכט . . .

ארום א שווארץ־געקרויזטן קאָפּ.
וואָס טונקעלער דער ים איז בא דער נאכט
אלץ שארפער צייכנען זיך אין אים די שטערן אָפּ.
און, אז איזיעקל רעסטום בראָון פארמאָגט א הויט,
וואָס איז ווי אלע פינצטערנישן שווארץ —
גיט יעדער איינער צו.
נאָר קיינער וועט ניט מודה זיין אז ער, איזיעקל רעסטום בראָון
האָט זיין פערל, וועלכע שימערן בא ם אין אויג
ארויסגעגראָבן פון די טיפענישן פון זיין אייגן הארץ . . .

V

מאָרגן אינדערפרי :
איזיעקל רעסטום בראָון
וועט עפענען די לאָדן און די אויגן קעגן ראָזן מאָרגן־שיין
און לויטער, ווי רובינען וועלן בלינצלען רויז
די טרערן אויף זיין הרי־חושך־שווארצער הויט.
נאָר, קיינער, קיינער — חוץ דער מאָרגן־שיין —
וועט זען איזיעקל רעסטום בראָון'ס רובינען: מחמת יעדער אויג
סיי שווארץ סיי בלוי, סיי ברוין, סיי גרוי
וועט ווי דער מאָרגן־גלוט זיין רויט.
און, רויטער נאָך !
דערפאר, וואָס דורך די קראנקע שעה'ען פון דער חולי־נופל'דיקער נאכט
האָט קיינער, קיינער מיט קיין אויג ניט צוגעמאכט ;

III

איזיעקל רעסטום בראָן האָט לאנג שוין,
לאנג זיין אָרים בעטל אויסגעצאָלט.
און אַז דעם שכנ׳ס הענער האָבן שוין אויף האלבער נאכט געקרייט
האָט ער גאנץ גוט געהערט :
ער האָט אפילו מחמת דעם די לאָדן צוגעמאכט —
די הענער האָבן אים דאָס תהלים־זינגעריי געשטערט
און אגב איז מען זיכערער, פיל זיכערער מיט לאָדן שטייף פארמאכט,
בשעת דער שטן פעקלט איבער צום גיהנום א פארשאָלטענע נשמה,
וועלכע ער אליין האָט אומגעבראכט . . .
די לאָדן צו.
דאָך, דורך די דינע לאָדן־שפארעס שרייט ארוים
זיין שארלעך־רויטער לאָמפן־שיין : —
„איזיעקל רעסטום בראָן הויט זינגען וויינענדיק אזוי
ביז הט אין רויזיק־וויסן טאָג אריין !"

IV

דער צירונג־הענדלער שפרייט די פערל זיינע אויס
אויף שוואַרצן סאמעט הינטער קלאָר־געשליפן גלאָז.
דער טוי פון זומערדיקע הימלען פינקלט ליכטיקער,
וואָס טונקעלער עם ליגט אויף דר׳ערד דאָס גרינע גראָז.
דער דימענטענער האָרבאנד שטראלט אם ליכטיקסטן

VI

זונטיק אינדערפרי —
איזיעקל רעסטום בראָון וועט אין דעם הויז פון גאָט
זיין סטאדע ציילן און — ס'וועט פעלן אים א שאָף . . .
און רעדן וועט איזיעקל רעסטום בראָון
פון שטנ'ס שווארצער מאכט, פון גאָט'ס גערעכטער שטראָף.
און רעדן וועט איזיעקל רעסטום בראָון
פון קריסטום, וועלכער איז געשטאָרבן אויף דעם קריץ
פאר אונזערע שווערע זינד
און הערן וועט איעדערער
און שטום דעם קאָפּ ארונטערלאָזן, ווי אן אָפּגעשמיסן קינד.
און איינער וועט די אויגן שליסן און וועט זען,
וי קריסטום ביידע אָרעמס אויסגעשטרעקט,
א צוגעשלאָגענער צום צלם בלוטיקט, בלוטיקט פאר א גאנצער וועלט!
דער בלאָנד-געלאָקטער קאָפּ, אין דאָרן-קראנץ, געבויגן אויף א זייט,
די רויזע מוטערפערל אויגן-דעקלעך — צו
די ליפּן — דין און שטום און רויטלאך-בלוי.
די נאקעטע גלידער — וויים און גלאט און צארט,
ווי גלידער פון א יונגער שלאָפענדיקער פרוי . . .
און איינער וועט די אויגן שליסן און וועט זען : —
א טעלעגראָף-סלופּ,

דערפאר, וואָס פאר דעם טויער פון געריכט־הויז שטייט
א רויך־פארשווארצטער טעלעגראף־סלופ
ארומגעגאָרטלט מיט א ברוינעם קלאָטשע־שטריק.
פאר איין עק שטריק — א שליף.
אין שליף — א בלוי־פארשוואָלענער האלז ;
א שווארץ־געקרויזטער שאָפן־קאָפּ אביסל אויף א זייט,
ארויסגעזעצטע אויגן־וויסלען צווישן, ווי אייטערפולע בלאָטערן ;
אן אויפגעריסן מויל,
צווישן שורות ברוינע ציין,
א לאנגער צונג, ווי פון א פריש־געשאָכטן קאלב.
נאָך האלז און צונג —
צוויי אומגעלומפּערטע גאָרילאָ־הענט פארבראָכן אויף דעם הארץ
צוויי לאנגע פיס פארפלאָכטן, ווי דער ברוינער קלאָטשע־שטריק.
צופוסן פון דעם סלופ : —
א פלאקערדיקער פייער ברענט.
א מענגע קופּער־רויטע צונגען שטרעקן, שטרעקן זיך ארויף, ארויף ;
לעקן, לעקן מיט א הינטעשער געטרייאשאפט
די פארפלאָכטענע צוויי פיס,
זי צער־פארבראָכענע צוויי הענט.

CAFETERIA

איך האָב זיך אין דער רויִ געשטעלט.
דאָ בעט איך אויס דריי מאָל אין טאָג
פאר מיין פארהאַרעוועטן גענלט :
צוויי רייפטלאך ברויט,
א טעלער זופ,
א שטיקל פלייש —
ניט זעלטן פיש —
א גלעזל קאוועי,
עפל-פיי,
א בענקל און א שטיקל טיש.

דריי מאָל אין טאָג, דריי מאָל אין טאָג
מארשיר איך מיט דער טאַץ אין האנט
אין קאפעטעריא לעגיאָן . . . .
דער הונגער — אונזער קאמענדאנט.

צוויי רייפטלאך ברויט, דריי לעפל זופ,
א ברעקל פוטער גענל, זוי וואַקס,
א שטיקל פיש, קארטאָפל, קעז,
א טעפל קאוועי, עפל-פיי.
(איך עס דריי מאָל אין טאָג פאר דריי . . .)
נאָר — יא, איך האָב פארגעסן שיער : —
א גלאָז קאלט וואסער קומט דאָך מיר !

א שטריק,
א שליף,
א בלויען האלז,
אן אויפגעריסן מויל,
צוויי געלע שורות ציין.
א לאנגן גרויען צונג,
א הורבע אש,
א לעצטע גליענדיקע קויל.
און — רעדן וועט איזיעקל רעסטוס בראָן און אין זיין קול
וועט טאָן פון צייט צו צייט א הילך א חיה'שער געשריי : —
דאָס ברילן פון א טיגער, וועלכער טראָגט
דעם יעגער'ס פרישן וואונד אין לייב,
דאָס יאָמער קול פון הונגעריקן וואָלף באגראָבן טיף אין שניי,
דאָס תאוה'דיקע ברומען פון דעם מדבר-לייב וואָס רופט זיין פּאָר,
דער וויי-געשריי פון שוואלב, וואָס ווערט פון רויב-פייגלען צופליקט
דאָס כאָרכלען פון דעם הירש וואָס ווערט אין טיגער'ס ציין דערשטיקט.
דאָס מעקענען פון לעמעלע אין שוחט'ס הענט,
דער גוסס-קרעכץ פון לאסט-טיר אין דער מדבר-זאמד,
דאָס וואויען פון א קרעציק-קראנקן הונט
אָנטקעגן דער לבנה אין א ווינטערדיקער נאכט,
דאָס שרייען פון א הונגעריקער ראָב,
וואָס פאדעט ארום וואַרעם פלייש און בלוט בשעת עס רוט די שלאכט.

א שמייכל שפילט פאנאנדער זיך
אויף מיינע ליפן. כ'טו א קלער :
מיין לאץ, געוואָרן איז געירטע
פון אַ־דער זעלטענער מוזיק
און ס'האָט דער בלינדער קנאַפּ־לאָך שטיל
געלאָזט אַ טרער,
א טונקל־ברוינע פיש־יויך־טרער.

באצאָל איך דריי־און־זעכציק סענט.
דאָס מיידל שמייכלט זים : — א דאַנק !
דאָס קאסע־קעסטל טוט א קלונג.
איך קוק אויף איר: געוועזן שיין,
געוועזן פריש, געוועזן יונג . . .
אמאָל . . . אמאָל . . .
דאָס קאסע־קעסטל טוט א קלונג . . .

איז וואָס־זשע, וואָס־זשע זיצט זי דאָ ? !
און קלינגט אזוי א גאנצן טאָג : —
א חלום וועלקט, עס שטאַרבט א שעה !

צי קלינגט זי דאָס דעם טויטן־גלאָק
באגלייטנדיק איר טויטע וועלט ? —
— — — — — — — — — — — —
א רעגן גייט, עס בלאָזט א קעלט . . .

און היינט, — א ווייס שטיק קרעפּ־פּאפּיר
און אורחים פּרעמדע דריי באם טיש.
דריי פּרעמדע און מיט מיר איז — פּיר !

— „פּליז, פּעם דחי סאַלט.“
— — — — — — — — — — — — —
— „טהענק יו, סער.“
— — — — — — — — — — — — —
— נאַט ע־טאַל.“
— — — — — — — — — — — — —
— „דחי שוגער, פּליז ? !“
— — — — — — — — — — — — —
— טהענק יו, סער !
— — — — — — — — — — — — —
נאַט ע־טאַל.“
און נאַכאמאַל, און — נאַכאמאַל . . .

איך זופּ מיין קאוואע מיד און הער :
די פּיאנע זשומט, דער פּידל ברומט,
דאַס ניט געוואשענע געשיר
קלינגט רוישיק אויפ'ן קעלנער'ס טאַץ.
איך ענדיק זאַט, שטיי אויף פון פּלאַץ,
באקוק מיין אנצוג און באמערק : —
א טראַפּן פיש־יויך אויף מיין לאַץ,

אינאיינעם מיט זיין פיילנבויגן, קריגער־האק
און שלום־ליולקע־רויך —
געקנוילט אין קלאמבן ברוין און גרוי און שוואַרץ —
באגראָבן האָט אין דיינע וואסערן
דער יעגער־העלד, דער לעצטער רויטער פריירי־מאַן
די שטומע מרה־שחורה פון זיין שבט'ס הארץ.
סאסקאטשעוואן, סאסקאטשעוואן!

סאסקאטשעוואן

ברוגז שווימט דער טייך סאסקאטשעוואן,
זיין וואסער — בליי. די ברענן — שטיין,
דאָס רוישן זיינם — אן איינגעהאלטענער געוויין.

סאסקאטשעוואן, סאסקאטשעוואן !
בא דיר אין טונקלען, פלאכן אָפגרונט וויינט
דאָס שטומע הארץ פון רויטן פרייריי-מאן. —
דער לעצטער הויפטלינג פון א פרייען שטאם.

פון כמורנעם, קאלטן וואסער-שוים,
זיין פינצטער אויג — אן אָנגעגאָסענע
מיט שנאה, צער און טרויער — קוקט ארוים
אויף סטאדעם יונגע שטעט און דערפער
וועלכע פאשען זיך ארום דיין ברעג : —
„באגליטן זאָל גאָט'ס קללה אייערע טעג!"

סאסקאטשעוואן, סאסקאטשעוואן !
אויף דיינע מוטנע כוואליעם שווימען אום —
ווי ים-גראָז ווילד —
דעם קריגער'ס ראָבן-שווארצע צעפ ;
זיין סקאלפן-גארטל אָנגעפעלצט
מיט סקאלפן פון זיין שונא-שבט'ס העלדן-קעפ.

ער הערט ניט, זעט ניט,
ווי גרינג, ווי פלינק ס'פאר'גנב'עט זיך
דעם פרעמדנם גנב־טראָט ;
דער שאָטן פון דעם אומגעבעטענעם אומרו־מענטש, —
דאָם ערשטע גרויע זריעה־קערנדל,
דאָם שטיין־און־שטאָל־און־אייזען־ליד,
דער זוימען פון דער חולי־נופל'דיקער שטאָט,
דאָם שטויב־און־רויך־און־רעש־געברויל,
דאָם לויב־געזאנג
צום פרעמדן גאָלד־און־בלוט־און־טרערן־גאָט . . .

פּיאָנערן־לאנד

ברוין וואקסט דאָס טונקעלע פּרייריי־גראָז אין מערב־קאנאדע.
און קאלט ווי קאלטער שטאָל,
און קלאָר, ווי זיבן מאָל געלייטערטער קרישטאָל
קוקט שטום דער טיפּער, ציטערנדיקער הימל אויף דער ערד אראָפּ.

ער קוקט און זעט: —
דער רויטער יעגער פון די פּרייריס שיקט זיין בליק
און שלייַדערט זיינע שארפּע פיילן נאָך
דעם ווילדן אָדלער אויף די וויסע ווינטן פריי,
דער קופּער־ברוינער בופלאָקס נורעט איין
זיין שוואַרן מאָך־באדעקטן קאָפּ
אין רויכנדיקן פּרייריי־שטויב
און רעוועט, רעוועט אויף א קול
זיין ווילדן בלוט־און־פּרייריי־ליד.

און אין דעם ברוינעם גראָז־ים שלאָפּט
א ס י נ י ב ו י ן (*
פּאַרוואָרפן בייַדע אָרעמס הינטערן קאָפּ

*) א טייך אין מערב־קאנאדע.

ביבליאטעק און לעז צימער פון אידיש
נאציאנאלען ארבייטער פעלבאנד
LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National Workers' Alliance

ב

צום ווילדן מערב זינג איך

רעדאנדא ביטש

צום ווילדן מערב זינג איך

עם האָבן זיך אונזערע אש־גרויע בויד־קאראוואנען
אריבער די ווייסע סיעראס צו דיר ניט געצויגן.
מיר האָבן אין אונזערע תפילות
צו גאָט פון אברהם און יצחק און יעקב
אריבער געלאָדענע ביקסן די קעפּ נישט געבויגן.

נישט אונזערע צעלטן, פון דיינע רויט־הויטיקע קריגער געצונדן,
געברענט האָבן אונטער דיין שטאָל־בלויען, נאכט־קאלטן הימל
אויף דיינע שווארץ־לייביקע פרייריס,
ווי פרישע רויט־בלוטענדע וואונדן.

נישט אונזערע אַרעמס, פארברוינט פון דער זון,
האָבן איבער פארכמארעטע שטראָמען
דיין גאָלד־זאמד דאָס נאסע געשאָקלט אין קופערנע זיפּן.
דאָס בלוט אונזערס האָט נישט געטריפט
פון פארבלוטיקטן סקאלפּ־מעסער דיינעם
אויף אונזערע קרייד־ווייסע גוסס'ע ליפּן.

נישט מיר האָבן שטום, מיט געבויגענע קעפּ פון אבלים,
בא דיר אין דער מדבר דעם קבר דעם ערשטן געגראָבן,
נישט אונזערע סטאדעס, פאר'שרפה'ט פון דורשט
און געשוואָלן פון הונגער,
געשפייזט האָבן דיינע בלוט־דורשטיקע ראָבן.

מיר האָבן געהערט, אז דיין גאָלד־זאמד איז איבערגעוואשן ;
געריניקט פון מיסט און פון פסולת געלייטערט ;
מיר האָבן געהערט :
דיינע פרייריס, זיי ליגן ווי קי נאָך א פעטער און זאפטיקער פּאַשע —
פול־בייכיק, שוועך־לייביק, ראָז־פארביק באאייטערט,
מיר האָבן געהערט :
דיינע וועלדער און גאָרטנס און סעדער
זיי ציען אין אייביקע זומערס געהילטע.
די בערג דיינע סטארטשען, ווי יונג־אויפגעשפּיציקטע בריסט
מיט ברוין־בלויער מילך איבערפילטע . . . .

מיר האָבן געהערט,
אז דיין פלינקער רויט־הויטיקער „היהא"
אזוי ווי א בער אויף א קייט אין דער האנט פון ציגיינער,
טאנצט שכור אין דיינע בונט־פארביקע צירק־באלאגאנען.
און דיינע היים־בלוטיקע בראָנקאָס אין מיסט־וואָגענס שפּל'דיק שפּאנען.

דער טאָמאָהאק, בויגן און סקאלפּ־מעסער לאנג שוין
די גזימסן פון דיינע מוזאומס באצירן.
די קופער־געגאָסענע, טונקל־ברוין־אויגיקע באָפּאָלאָס דיינע
בא דיר אין די „זום" צווישן פארביקע פּאוועס שפּאצירן.
און דיינע פיל־פארביקע פעלדער —
זיי ליגן צעאָדערט פון ברוין־בלויע שלאנג־קרומע וועגן.

אמעריק און לעז ציטער פון אירוש
ען ארבייטער פערבאנד

עס האָבן זיך אונזערע רוקענס אריבער די גריוועס
פון דיינע היים־בלוטיקע בראָנקאָס אין ווילדן גאלאָפּ נישט געבויגן.
מיר האָבן מיט ברוינע לאסאָ־שטריק אין אונזערע הענט
נישט געטאנצט קעגנאיבער דיין באָפּאָלאָ'ס כעס־אָנגעצונדענע אויגן.

נישט אונזערע פּיס האָבן איבער דיין בארג־לאנד
די וועגן די ערשטע פאנאנדערגעטראָטן,
נישט אונזערע הענט האָבן איבער דיין פלאַך־לאנד דאָס ברוינע
די שטעט און די דערפער די ערשטע פאנאנדערגעשאָטן.

ווי קענען צובראָכענע רוקנס,
אויף וועלכע די שטויב־גרויע פּעדלער־זעק ליגן,
עלאסטיש צום טאקט פון דיין גאָלד אין די קופערנע בעקענס זיך וויגן ?
ווי קענען די הענט, וועלכע האָבן דעם וואנדערשטאָק דורות און דורות
אויף אלע פארשאָלטענע וועגן פון גלות געטראָגן,
אנטקענען די קופערנע אָרעמס און שטאָלענע פויסטן
און סקאלפּ־מעסערס דיינע זיך שלאָגן ?

מיר האָבן געווארט און געווארט און געווארט,
ביז אונזערע אויערן האָבן פארנומען
די בלויע געזאנגען פון דיינע שטאָל־בליציקע רעלסן —
דעם טאָנץ פון רויט־אויגיקן שד מיט פאנאנדערגעשויבערטע קודלעס.
אונז האָבן פאר'שכור'ט די שטאָל־בלויע ווינט־וויסע ווילדע געזאנגען
דער שדים־טאָנץ אונטער צעוויכערטע רויך־ברוינע פונקן־וואולען —
פאר'סם'ט זענען אונזערע בלוטן,
פאר'סם'ט מיט דעם סם פון די גענע מעטאלן !

רעדאַנדאַ ביטש

I

רעדאַנדאַ ביטש באַם ברעג פון שטילן ים.
אין זומער־צייט פארדינען טויזנטער
באַם ים זיך זייער שטיקל ברויט.
רעדאַנדאַ לעבט פון ים.
נאָר אַסיען, ווינטער, איז, א חוץ דעם ים, דאַ אלעם טויט.
די קאלטע כוואליעס וואשן פון די ברעגן אַפּ
די הונדערט־טויזנט טריט פון באַדוועם־פייכטע פיס.
די היץ פון קערפערם טויזנטע,
וואַם האַט זיך איינגעזאפט אין זאמד
וועפט אויס און הויבט זיך אויף
צום הימל אין א בלויליכן טומאַן,
באהעפט זיך מיט די כמארעם און פארוואנדלט זיך
אין רעגנס, וועלכע האלטן אַן גאנץ אַפּט מעת־לעת׳ן לאנג.
און צווישן רוים פון גרויען רעגן און געשרייי פון כמארנעם אַקעאַן
ווינט אַפּט ארויס דעם זומער׳ס פארבן־רייכע רוישעדיקע פרייד :
דער ליארם פון דעם מעש־אַרקעסטער און דער בריאזגענדיקער קלאנג
פון גאַלד געפארבטן אַרגל־קאסטן, וואַם באגלייט
די האַלץ־געשניצטע פערדלאך, הירשן, לייבן, טיגערס, אַקסן, בעק,
וואַם גאלאַפירן צוגעשמיט צום קארוסעל, אין ווילדן קאראהאַד.

די דערפער און שטעט דיינע שפארן
פון אונטער דיין ערד־הויט אפיר זיך,
ווי שוואוימן אין פעלד נאָך א ווארעמען רעגן.
און איבער די טונקעלע בערג־סילועטן,
וואָס שניידן זיך קעגן דיין שטאָל־בלויען מערב־ראנד הימל,
פארווישטע זיך שלעפּן די שאָטנס
פון דיינע וויים־גרויאיקע בוים־קאראוואנען.

די שרפות, געצונדן אויף דיינע ברוין־בראָנזיקע פּרייריס
פון דיינע רויט־הויטיקע שונאים —
קוים־קוים וואָס זיי פלעמלען נאָך טונקל פארדרייט אין די פאלדן
בא דיר אין דעם בונטן פילפארביקן פעלקער־געווימל.

אויך אונז וועט דער וויכער פון דיינע גרויס־שטאָטישע גאסן פארדרייען,
אויך אונז וועט דער הייסער געווירבל
פון דיינע פלינק־קומענדע דורות פארווייען.
נאָר אויפגיין וועט אונזערם א דור נאָך
אריבער די אש־בערג פון דיינע שוין לאנג־אויסגעלאָשענע דורות,
ווי פעניקס גייט אויף פון זיין אייגענעם אומקום אין פייער
מיט פארביגע פליגלען פאנאנדערגעלאָזן —
א יונגער, א פלינקער, א נייער !

מיט רעש און ליארם, פייפעריי און אויסגעלאסענעם געשריי.
באנאכט איז יעדער וועג א שווארצער וואסער־פלום,
אין וועלכן טויזנט רויטע, וויסע, בלויע, גרעלע
אויטאָ־אויגן טוקן, שפיגלען אוך פארווישן זיך.
אוך א ל ע אויגן שווימען טאנצנדיק אנטקעגן שמייכלנדען
רעדאָנדאָ ביטש.

IV

מיט אין־לשער פייערלאך באפליטערט איז רעדאָנדאָ ביטש באנאכט:
א „קינאָ־ טעמפל" אָנגעפיקעוועט מיט רויטע אויגלאך ווינקט
אוך רופט אוך רייצט.
דער אויז־יטאָריום — וויגט זיך אין א פייער־בלענדעניש פארפלייצט,
ווי מאמע מאריא'ס הייליק־מוטערלאך געזיכט —
אין ווינאכטן, בשעת זי טראָגט איר גאנצע צירונג — שטראלט
די קארוסעל באפוצט אין אירע טויזנט־פארביק־פייער־פאטשערקעס
אוך אוים דער ליכט־און־פייער־נעץ אפיר —

שווארצע
בלויע,
ברוינע,
גרויע:

אויגן,
אויגן,
אויגן,
אויגן קינדערשע.

II

אין רוישן פון דעם ווינט,
אין שרייען פון די מעווען פֿלאצט אמאָל ארויס
דער ליארם פון פֿארשוויטע, באָדנדיקע קינדער אויף דעם ברעג פון ים,
אין הארבסט, אין ליכטיקע סוף־חודש־נעכט
בשעת די לבנה אויף דעם הימל פֿלאטערט קיילעכדיק און גרויס
באווייזט זיך אָפּט אין קאָך פון וואלן־שוים א קייט
פון גופים מענטשלאכע אין נאקעטן געפֿלעכט —
היפּטן, שולטערס, נאקנס, רוקנס, בריסט און
מוסקל־יאָדערדיקע אָרמס, זון־געברוינטע הענט,
וואָס פֿאטשן הילכעדיק דאָס בלויע ים־לייב מיט געמאָסטנעם טעמפּ.

III

קיל און בלוי.
א שאָטן פון דעם זומער זיצט און טרויערט אויף דעם ברעג
און אויף די וועגן, וועלכע פֿלעכטן זיך ארום רעדאָנדאָ ביטש —
די רוקנס רונד־געהויקערט, אָפּגעקערט פון איר —
זיך שלעפּן אָפּגעלעבטע ערגעץ אירע פּייערלאכע זומער־טעג.

רעדאָנדאָ ביטש גייט איינגעשפּאנט
פון איין זייט אין די בלויע כוואליעס פון דעם שטילן ים
און פון דער צווייטער — אין א נעץ פון וועגן, בלוי
פון גומי־רעדער, אויטאָ־אויל און גאזאָלין.
די וועגן צווייגן זיך ארום רעדאָנדאָ ביטש,
ווי בלויע אָדערן ארום אן אויסגעהאָרעוועטער האנט
און אויף די וועגן — אויטאָס, אויטאָס, אויטאָס אלערליי,

מיין עדות אויף דערדאָזיקער געשיכטע איז
דער שומר וועלכער שטייט באם טיר ;
דער רויטער, קלייענדיקער, שרייענדיקער, קייענדיקער,
שפייענדיקער גוי.

VII

א לאנגע, לאנגע שטיין-געמוירטע בריק
שפאנט ווייט און דרויסט אין ים אריין
און אין די זומערדיקע נעכט באלאגערט וועלט זי בריק
פון סילועטן אָן א שיעור.
אריבער די פאַרענטשעס בויגן זיי זיך און מיט מוראַ'דיקע לאנגע, דינע
בייטשן אין די נאכט-פארבלויטע הענט,
פארכמורעט און פאר'עקשנ'ט, בייטשן זיי
די פוילע, מוטנע כוואליעס אויף דעם שלעפערדיקן ברעג פון ים.
און געל און רואיק ברענען קירבעס-רונדע בריק-לאמטערנעס
בא דער נאכט,

און אויף דעם וואסער וואו-ניט-וואו, אַנטקעגן געלבליכן לאמטערן-פלאם
א כוואליע שארט פאנאנדער הויפנס גרינלאך-ווייסן שוים.
און וועג-ניט-וועג טוט פלוצים ערגעץ אונטערן בריק
אין שווארצן וואסער-פלום
א ציטער : עפעס צאפלט, צאפלט, צאפלט זיך ;
דערלאנגט א צוויי דריי פליעסק אין וואסער, בליאסקעט אויף
אין לופטן איבער'ן בריק—א בלאסער שטערן אין א נעבלדיקער נאכט—
און פאלט אין גסיסה-צאפלעניש צום פייכטן, קאלטן ברוק

V

„ה־אַט דאָגם"! „ה א ט ד א ג ס" ! !
אזוי איז זי, רעדאַנדאַ ביטש, מקבל פנים אירע געסט,
עס שמעקט מיט וואַלוולען פעטם, מיט ים־זאלץ און מיט פיש.
ניט ווייט פון „האַט־דאָג"־שטעלכל שטייט א שכור'ער מאטראָז
און צילט מיט א פארזשאוועט ביקס
אויף האַלץ־געשניצטע קאטשקעלאך,
וואָס שווימען כלומר'שט אויפ'ן גרין־געפארבטן טייך.
א דיקע פרוי אין „קעקי"־פלודערן
פאר'עקשנ'ט שליידערט פילקעס הילצערנע
אויף פופעס אין א שורה אויסגעשטעלט באם וואנט.
און אונטער רויטע, דין־דורכזיכטיקע פאַרהאנגן זיצט
א הויכע אויסגעטריקנטע ציגיינערין און זוכט בא עמיצן —
א פרוי אין אן אלמנה־שלייער, לויטן סילועט —
דאָס מזל אויף דער האַנט . . .

VI

א טשערעפאכע :
וועגט זעקס הונדערט דריי און זעכציק פונט.
איר קענט דאָס גרויסע חידוש זען פאר גאנצע פופצען סענט !
פאריאַרן האַט דאָס וואונדער נאָך געלעבט :
דערשטיקט איז דאָס געוואָרן
בשעת דער הילצערנער מוזאום האַט, ניט היינט געדאכט, געברענט.
איצט איז דאָס חידוש אַנגעשטאָפט מיט קלאַטשע און מיט שטרוי —
דאָס איז די טרויריקע געשיכטע פון דער וואונדערליכער טשעראפאכע!

ג

א זענ׳ פלאטערט אין דעם ווינט
צוונט־רויט און ים
סוף־חודש־לבנה
א נבואה
היים־וויי
שיפן ניין
פאראנקערט שטייט א זענ׳ שיף
די זון פארנייט, די זון פארנייט

און מינעט, מינעט, מינעט זיך אנטקעגן גלען בריק־לאמטערן־פלאם.
א דריי פיר קעפּ באוועגן זיך,
אַ דריי פיר סילועטן בויגן שטום זיך איין : —
א קליינער זון־פיש בלויז —
א מאַלצייט פאר דער גרויער מעווע פון דעם ים.
און טויזנטער אזעלכע וואסער־שטערן בליאסקען און פארלעשן זיך.
א רואיק שטומער עדות שטייט דער גלעלער בריק־לאמטערן
בא דער נאכט
און שמייכלט, שמייכלט מיט א מרה־שחורה'דיקן יאָר־צייט פלאם.
נאָר שטומע, שטומע, שטומע זיינען זיי, די בלאסע וואסער־שטערן און,
אויף זייער צער און בייזן מזל שרייט דערנאָך
א גאנצע, לאנגע נאכט דער ים.

א זעגל פלאַטערט אין דעם ווינט

איך זיץ באַם ברעג פון גרויען ים.
א זעגל פלאַטערט אין דעם ווייט.
די זון פארגייט, דאָס וואַסער רוישט,
א וואַסער־פויגל שרייט.

פון וואַנען קומט די זעגל־שיף ?
פון וועלכן לאַנד, פון וועלכן ברעג ? —
איך ווייס נאָר אז א שיף קומט אָן,
א שיף איז אויפ'ן וועג !

און ווער וועט קומען מיט דער שיף ?
איך ווייס ניט און — מיך אַרט ניט ווער.
איך ווייס נאָר, אז א פרעמדע שיף
דערנענטערט זיך אהער !

די זעגלען אירע שמעקן פייכט
מיט רעגן, זאלץ און ווינט, —
פון פרייען ים, פון ווייטן לאַנד
אן אורח קומט אצינד . . .

סוף־חודש־לבנה

סוף־חודש, א ווייסע לבנה,
א זעגל, א בלויער באם ברעג.
דער ים וויגט לבנה און זעגל —
צוויי וואנדערער, מידע פון וועג.

דער ים זינגט א שלאָף־ליד זיי ביידן
און וויגט זיי פּאמעלאכל איין :
דער זעגל, די גועלע לבנה —
זיי וועלן דאָ מאָרגן ניט זיין . . .

אוועגט־רויט און ים

דאָס גאָלד־רויט ווייט אין מערב קלינגט
צום וועלן־טעמפּ פון ים.
א מעווע פעכערט ווייט פון ברעג
אנטקעגן אָוונט־פלאָם.

עס רוישט דער ים בא מיינע פיס,
די וועלן זעגלען פריי.
איך פיל דאָס אויג מיינס אָן מיט ים
הויב אויף מיין קול און שריי.

דער בריטער ים איז אין מיין אויג,
דאָס גאָלד־רויט — אין מיין בלוט.
און דו, מיין האַרץ — א זעגל־שיף
אין רויטן אָוונט־גלוט.

הויפ־וויי

א שכור'ער פון ווינט און נאכט־טומאן,
א וואקלענדיקער זינגט
דער ווייסער מאסט־בוים אויפ'ן בלינדן ים : —
„א פלוך אויפ דיר דו, ניכטערער, וואכער קאפיטאן
וואָס פירט מיט שטארקער האנט אריבער לייבן־כוואליעס, דרייסט
דורך נאכט און בלייאיקן טומאן
די גאָט־פארדאמטע שיפ צוריק,
צוריק צו יענעם ברעג,
וואו ס'אָטעמט פייכט מיין אלטער וואלד,
מיין מרה־שחורה־שטומער דעמבן־שטאם
פון ים דערווייטערט בלויז
אויפ צוויי
דריי
טעג."

„די תוכחה אויפ אייך,
איר, שכור'ע מאטראָזן, הינט
וואָס קוליען זיך ארום דעם הארס באפעל,
ווי פוילע בלעטער אין א ווירבל־ווינט.
א דונער זאָל דערשלאָגן אייך, איר מאלפעם האָריקע,
וואָס קלעטערן שטום מיט לאפעם זאלציקע ארום מיין פייכטן לייב
און שפאנען, שפאנען פלינק אין נאסע לייצן־שטריק

א נבואה

מעווען שרייען בא דעם ברעג פון ים : —
א שיף איז אָפּגעשוואומען.
זי איז אוועק אין ווייטן ים
און וועט צוריק ניט קומען !

מעווען שרייען בא דעם ברעג פון ים.
די ווייסע זעגלען שפּרייטן
זיך אויס אין ווינט. א וואָלקן קומט
די שיף צום ים באגלייטן . . .

מעווען שרייען בא דעם ברעג פון ים.
די שיף — פארגרויט אין וואסער.
די מאסטן, בלאנקן, וואנקן ווייט
די זעגלען — בלאָסן בלאָסער.

מעווען שרייען בא דעם ברעג פון ים.
די שיף — ווייט, ווייט פארשוואומען :
זי איז אין וועג און וועט צום ברעג,
וואוהין זי שווימט, — ניט קומען.

שיפן גייען

שיפן גייען, שיפן קומען.
מיינע שווימען אויך וואו וויט אין וועג ;
מיינע וואַלטן אויך אהיים געקומען —
וויים איך ניט צו וועלכן ברעג.
זיינען מיינע שיפן טאָג און נאכט אין וועג.

שיפן קומען מיד פון וואַגלען,
בלייבן אויפן אנקער רואיק שטיין.
מיינע שיפן וועלן שווימען, שווימען
און אין ים וואו אונטערגיין . . .
אויפן אָפּגרונט וועלן מיינע שיפן בלייבן שטיין . . .

די גרויע זעגלען מיינע אין דעם רעגן־בלויען ווינט
און טרייבן, טרייבן, ווי געניטע צירקום־רייטער זיירע וויילדע פערד.
די תוכחה אויף אייך,
נשמות ברודיקע, מצורעים־פלייש, פארפעסטעט בלוט ! —
אז פוילן זאָלט איר לאנג און זיכער,
ווי ס'פוילן מיינע אַפּגעהאקטע וואַרצלען אין דער בלינדער ערד."

די זון פארגייט, די זון פארגייט

כוואַלעם.
ווי שווימענדיקע אָקסן אָקערן זיי
מיט זייערע ווייסע רוקנס אויף די גרויע וואסערן.
און פאראוים, פאראוים אויסגעשטרעקט די קעפּ
און דאמפנדיק מיט זייערע נאָזלעכער
אַנטלויפן זיי פון מוטנעם ברעג
העט, העט אהין, וואו ס'בייסט א האלבער הימל
זיך אריין אין בלויען ים . . .

דאָס אויג מיינם אויף די ווייטע ווייטקייטן געשארפט
שפּאלט אויף דעם ווייטן הימל־ראנד : —
א ראָזער ברעג, א בלויע לאנד . . .

די זון פארגייט, די זון פארגייט !
צווישן פליגלען גאָלדענע זיך ווינען אויסגעשפרייט
עס פאלן גאָלדענע פעדערן אין בלויען וואָסער־טיף —
פלעקן בראָנז און פלעקן גאָלד און פלעקן רויט . . .
אויף מיינע ליפּן פלאקערט אוף
א נישט־נעשריענער געשריי : —
„א שיף, א שיף — א שיף !"

פּאראנקערט שטייט א זעגל־שיף

באם ברעג פון ים פּאראנקערט שטייט א זעגל־שיף.
כ׳וואָלט וועלן אז א שארפּער ווינט זאָל אין א צאָרן־ווילדער נאכט
די זעגל־שיף ארונטערשניידן פון איר אנקער־שטריק
און אלע אירע זעגלען פילן פול מיט ווינטן שטורמדיקע . . . .
און טרייבן, טרייבן זי אין ווייטן, ווייטן ים אריין
און — קיינמאָל זיי ניט ברענגן צו דעם זעלבן ברעג צוריק.

קען זיין :
זי וואָלט זיך אויף איר אומבאַשטימטן, גרויען וואסער־וועג
באגעגנט וואו מיט בלינדע נעפּלען, אייז־בערג, פּעלזן־שטיין.
און דאן, מיט קיעל און מאסט געבויגן אויף א זייט א ציטער טאָן —
ווי ס׳טוט א הירש געטראָפּן אומגעריכט פון יעגער׳ס קויל —
און אין דעם ים, דעם הונגעריקן אונטערגיין ?
וועך וויים ? !

דאָך איין זאך וויים איך יאָ : —
די זעגל־שיף מיט אלע אירע זעגלען אויפגעשפּרייט ;
מיט אלע מאסטן צו די שווארצע וואָלקן טייטלענדיק
וואָלט זעגלען, זעגלען, זעגלען ערגעץ־וואו, א פּרייע, ווי דער ווינט
און ווי די סיבות פון דעם ים, דעם גרויען — בלינד !

כ׳וואָלט וועלן זיין אַ־יענע זעגל־שיף.

ד

אויף בלייענע קלאווישן

א בעטלער

אויף בלייענע קלאווישן

פינצטער
בליי דער הימל.
רעגן־טראָפן
פולע, פולע, פאלן, פאלן, פאלן.
האלב פון דרימל איינגעליוליעט,
איינגעטוליעט
זיצט דער בלינדער בעטלער
אין דער גרויער מויער־וואנט
און זיין ברוין פארזשוואוערט קווערטל
ציטערט, ציטערט
אין זיין שלאָף־פארשטארטער האנט.

פוילע זוילן הוסטן, הוסטן
אויף דעם נאסן, קאלטן ברוק.
און די שוועכע רעגן־טראָפן
קלאפן, קלאפן, קלאפן
אָן דעם ברוין־פארזשוואוערט קווערטל : —
פ ל י ו ק — פ ל י ק —
פ ל י ק — פ ל י ו ק —

חלום'ט זיך דעם בלינדן בעטלער :
קופערנע מטבעות
פאלן, פאלן, פאלן; פילן פול
זיין בלעכן קווארט —

שפיצט דער בלינדער אויף זיין אויער : —
פ ל י ק — פ ל י ו ק — פ ל י ק —
פ ל י ו ק — פ ל י ק — פ ל י ו ק —
קלאפט דער רעגן אויף דעם ברוק.

דאָרט, בא אים אין קעלער־ווינקל ליגן
פּעקלאָך, זעקלאָך —
אוצרות, אוצרות אָפּגעשפּאָרטע !
און אין מיט פון שטאָט — א רחבות —
שטייט זיין גרויסער, ווייסער מויער : —
ווייסע טרעפּ און ווייסע טירן
און א ווייסער בריטער טויער
און א מחנה —

האָרבעס,

טאָרבעס,

קוליעס,

שטעקנס,

אויסגעשטרעקטע הענט,

שפּאָרן,

שארן

זיך ארום די מויער־וועגט :
טאפּן, טאפּן, טאפּן
שטיין און ציגל,
שלאָם און ריגל ;
קלאפּן, קלאפּן, קלאפּן
מיט די דארע פינגער־קנאָכן
אָן דעם ווייסן בריטן טויער . . .

ה

לינגער

דער ווינט און איך

דער נעטראנק וואס קען זיין —

דער שלאס פון שטופען טרויער

הינטער א וואנט

א בעטלער

דער בלינדער בעטלער, וועלכער זיצט באם ראָג
און בעטלט זינגענדיק נדבות ביז אין שפּעטער נאכט
האָט ביידע הענט צו זיך אין בעטלער־הוט אריינגערוקט
און מיט די בלינדע פינגער די מטבעות פלינק ארומגעקוקט
און זיך צעשמייכלט פאר הנאה.

די פּייכטע, טונקל־רויטע וויעם האָבן זיך,
ווי רויע ניט פארהיילטע וואונדן אויפגעמאכט,
די ווייסלען פון די בלינדע אויגן האָבן קאלט
פון הינטער זיינע מאָכיק־גרויע ברעמן זיך אפּירגעשפּארט —
צוויי געלבלאָך־וויסע בלאטערן — און גלאנציק אין לבנה־ליכט
געבליבן שטיין פארשטארט.

און דאן —
צעשאָטן האָט א שמייכל זיך אויף זיין געזיכט ;
צעשלענגלט און צעקראָכן זיך, —
ווי רעגען־וואָרעם נאָך א זומער־רעגן־גוס :
צעקראָכן זיך אין אלע רונצלען
וואָס ארום די ווינקלען פון זיין מויל —
פון צווישן זיינע דינע, סמאָלע־שוואַרצע ליפּן
האָבן שיטערע צוויי שורות ברוינע ציין
ארויסגעשטארצט, ווי פוילע שטיפטן פון אן אלטן שטיוול־זויל . . .

לינגער !

איך האָב זיין קאמף־ליד אויסגעהערט :
מיין אויג האָט האָפענונג געטרערט !
מיין טרער, — האָט גלויבן אויסגעשטראלט
איך האָב מיט אים דאן מ י ט ג ע ש א ל ט !

און, ווען ער האָט מיין הילף געדארפט —
האָב איך זיין שוועכד פאר אים געשארפט :
מיין אויג האָט אויף דעם שטאָל געבליצט
און בלוי פון שארף צוריקגעשפריצט . . .

און, ווען ער האָט דעם פיינד באזיגט —
האָב איך זיין בשורה־גלאָק געווינגט !
מיין פרייד — געברענט האָט אויף מיין צונג
און רויט צעפייערט קלונג נאָך קלונג ! !

איך האָב זיין יובל־ליד געהערט —
מיין ג א ל האָט דורך מיין אויג געטרערט,
מיין פלוך האָט פון מיין ליפ געטריפט : —
א טראָפן גאל, א טראָפן גיפט,
א טראָפן גאל, א טראָפן גיפט ! !

ל י ג נ ע ר !

ל־י־נ־נ־ע־ר־ר־ר־ד ! ! !

דער געטראנק וואָס קען זיין —

— פונוואנען, פרעמדער, קום איך דאָס אצינד ?
— געווען אין טיפן טאָל באם אייביק־לויפנדיקן קוואל !
— וואָס טראָג איך, פרעגסטו, הינטערן מאנטל אין מיין בוזעם־טאַש ?
— אן אָנגעפילטע פלאש !

— מיט פרישן, פינקלדיקן וואסער פון קרישטאַלנעם קוואל ? —
— נ י י ן , נ י י ן !
בא מיר אין פלאש קען זיין —
אָט, וואָס מיין דורשטיק הארץ נאָר גלוסט : —
נעקטאר, סם־המות,
האָניק, גאל,
עסיק, וויין.

שא, און הער : —
איך טראָג מיט זיך אין הארץ ארום א שפרוך —
האלב בענטשונג און האלב פלוך —
און דאָס, וואָס גלאנצט פארפראָפט בא מיר אין פלאש
קען ווערן דער געטראנק
פון דיין, פון י ע ד ע ר נ ס פארלאנג !
איז, — וואָס־זשע זאָל דאָס זיין ? !
נעקטאר,
סם־המות,
וויין ?

דער ווינט און איך

איך האָב קיין גאָט, קיין פאָלק, קיין לאנד.
א גרויע מכשפה האָט מיך אויף דער וועלט געבראכט :
באשאפן האָט זי מיך אין א לצנות, דורך א שפּרוך, —
אראָפּגערעגנט האָב איך פון די הימלען אין א שווארצער נאכט
בשעת א וואָלקן־ברוך
און מיט די ווינטן זיך געלאָזן איבער א ל ע וועגן פון דער וועלט
און ווי די ווינטן ערגעץ זיך ניט אָפּגעשטעלט.

און טרעפט זיך : —
ס׳האָט דער היישעריק א לאנד צו וויסטעניש געמאכט :
פון הונגער שטאַרבן קליינע קינדערלאך —
איז, האָבן מיר, — דער ווינט און איך —
דעם היישעריק געבראכט.

און צינדן שרפות וואו זיך אין דער נאכט
און אין דעם בראנד גייט פעלד און וואלד אוועק —
איז האָבן מיר — דער ווינט און איך —
דעם ערשטן פונק געבראכט.

גייט אונטער אויף דעם ים א שיף אין מיט פון נאכט —
דער ים איז הפקר־וויילד אין שטורם־ווינט —
איז, האָבן מיר — דער ווינט און איך —
דאָס לאָך אין שיף געמאכט.

דער קוואל דאַרט אין דעם טאָל דעם טיפן
איז קיין פליסנדיקער מן.
און בענטשן אַדער שילטן קען איך בלויז
אַ־דאָם, וואָם איז בא מ י ר אין פלאש פאראן ;
אַ־דאָם וואָם א י ך האָב אַנגעשעפט פון קוואל !
איז, — וואָם איז דיין פארלאנג ?
נעקטאר ?
סם־המות ?
האָניק ?
גאל ?

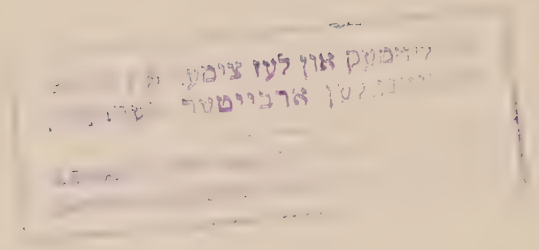

אָט, נעם פארטראכט.
און, איך זאָג זיבן מאָל מיין שפּרוך.
נו ?
שוין ? !
טאָ, נעם־זשע איצט און צי פון פּלאש ארויס
דעם פּראָפּן און —
פּארזוך, פּארזוך ! !

און, איז א פּלאש אן אייגציקע דיר קארג ? —
(דער קוואל וואָס פּליסט אין טאָל,
איז בלויז אן הויפן אין פּארגלייך מיט דעם
וואָס בויערט אין דעם הארץ פון שטומען בארג . . .)
איך שעפּ דיר אָן א צווייטע פּלאש :
נעם, טרינק !
איך שעפּ דיר אָן א דריטע, אויב
די צווייטע איז געווען דיר קארג.
נא, טרינק, ט ר י נ ק ! ! !

דו פּרעגסט,
צו גילט מיין שפּרוך דעם קוואל א ל י י ן
פּארוואנדלען אין דיין אויסדערווייטן קוועליקן געטראנק ? —
נ י י ן, נ י י ן !

הינטער א וואנט

שפרייט די ווייסטע נאכט אויף זיינע קאלטע שויבן
אירע שווארצע הענט : —
קיינער, קיינער איז נישטאָ.
בלויז דאָס ווייסע מרה־שחורה׳דיקע ליכט
וואָס ברענט
און דער הייזעריקער זייגער אויף דער וואנט.
ביידע וועלן אפשר ציען נאָך א שעה,
נאָך א שעה . . .

וואו איז יענע בלייכע, ביינערדיקע האנט,
די וואָס האָט דאָס מרה־שחורה־ליכט געצונדן
און געהאלטן וואך דעם הייזעריקן זייגער
אויף דער קאלט־פארווייטער וואנט ?

אויף דער וואנט וואו ס׳היינגט דער זייגער
היינגט א גרויע טיר :
אין איר שליסל־לאָך א שטומער שליסל
און א טונקלער שאָטן, —
ווי א שפין א גרויע אויף א שפינוועב־פאָדים —
הוידעט זיך אויף איר . . .
הוידעט זיך אויף איר . .

דער שלאָם פון שטומן טרויער

צווישן וויסטע בערג און בוימער
שטייט דער שלאָם פון „שטומען טרויער".
צווישן ווילד־גראָז, ליים און שטיינער
ליגט אן אַלטער הונט באם טויער.
ווי דאָס קלאָגן פון אן איינזאמען מצורע אין דער פינצטער
הילכט באנאכט דעם וואך־הונט'ס וואיען
אין די וועלט פון וויסטן מויער.

לעבן טויער, לעבן אלטן פלעגן וואקסן בונטע בלומען.
אויף א שפּיגל־בלויען וואסער זיינען וויסע גענז געשוואומען.
גאָלדיק־גראָלע וועגן פלעגן צו דעם רויטן מויער פירן:
מיט די גאָלדיק־גראָלע וועגן פלעגן גליק־באגליקטע קומען.

בא דער נאכט פלעגט ברענען
רויט אין רויטן ליכט דער רויטער מויער: —
ליבע, לידער, ווין און קאָרטן
און דאָס גרינע אויג פון שטן . . .
ס'הילכט א שאָם, עם קרעכצט א קללה
און דער ווינט — פארלעשט די לאָמפן.
בלויז דער הונט, דער אלטער שומר
וואכט אליין באם וויסטן טויער.

הילכט באנאכט דער ווילדער עכאָ
פון דעם אַלטן וואך־הונט'ס בילן
אין די וועלט פון וויסטן מויער . . . .

ו

נאסט־פריינטשאפט

בענקשאפט

אין א ליכטיקן פרימאַרנז

איך בין ניט איך

נאָר א ליכטיק־ווייס נעצעלט

זינגן מיינע טריט

נאכט־פריינטשאפט

שמייכל, שמייכל פריינט :
איך בין דיין גוטער גאסט !
נעם שפרייט פונמיינעטווענן אויס
א קלאָר־ווייס טישטוך אויף דיין טיש,
צינד ליכט אין דיינע לייכטער אָן,
לעג חלה — וואַרעם, ווייס און פריש —
און מיך זעץ אויבנאָן !
איך מאך המוציא בלויז
און, — שוין, דו האָסט דיין שכר :
דיך האָט שוין גאָט באלוינט דערפאר : —
אין א ל ע ווינקעלאך בא דיר אין הויז
מיין ברכה שפרייט זיך אויס.

וועל איבערנעכטיקן בא דיר די נאכט.
און וואָס איך בעט בא דיר. איז בלויז : —
א רואיק ווינקעלע אָ־דאָ אין הויז,
א קישן פאר מיין מידן קאָפּ,
א שטיקל ליכט, א קאָלדרע און —
חלומות האָב איך אייגענע געבראכט . . .

אויפשטיין וועל איך אינדערפרי,
געזעגענען זיך מיט דיר,

בענקשאפט

ווי אין נעסט א טויב א יונגע,
א פאראיינזאמטע, א טריבע,
זיצט און בויגקט נאָך איר געטרייען —
בענקען וועט נאָך אייך מיין ליבע.

ווי אין קנאַספן איינגעשלאָסן,
נאָך נישט אויפגעבליטע בלומען
וואַרטן אויף א פרילינג-רעגן —
וועט איר וואַרטן אויף מיין קומען.

א קוש טאָן שטום די מזוזה בא דיין טיר —
און זיין געבענטשטע וועלן דיינע טעג,
וואָס וועלן קומען צו דיין שוועל.
און מיר — וועט העלער ווערן דאָס געמיט
און גרינגער, גרינגער וועלן פאלן מיינע טריט
אין שטויב וואָס רויכערט זיך
אויף מיין פארוואָרפנעם וואנדער־וועג .....

איך בין ניט איך

איך וועל דאָס הויז מיינס איבערפארבן וויים.
די לאָדן און די פענצטער־גזימסן — ליכטיק־גרין.
און מאָרגן־רויט, — די שינדלען אויף מיין דאַך.
די פארב פון מיינע אויגן וועל איך ענדערן ;
וועל ענדערן מיין מידן טראָט,
מיין כמורנע שפּראך.

איך בין ניט איך !
איך בין אנאנדערער !
אן אומבאקאנטער פון א וויטן, וויטן לאנד :
א פרעמדער מענטש בין איך, א וואנדערער !

און אלצדינג וואָס א וואנדערער דערציילט —
איז ניט . . . איז וואונדערלאַך אזוי : —
די וויטע לענדער זיינען ש ט ע נ ד י ק גרין,
די פרעמדע הימלען — אייביק בלוי !

אין א ליכטיקן פרימאָרגן

האָט שטייט דאָס הייזל ווייס !
אזוי איז דאָס געשטאנען לעצטע נאכט
בשעת איך האָב די לאָדן מיינע פארן שלאָפן צוגעמאכט.
דאָס אייגענע — און דאָך, און דאָך, מיר דאכט,
אז עפעס האָט זיך עס געביטן :
אז עמיצער האָט פענצטער נייע אין די וועגט
פון הייזל אויסגעשניטן
און ווייסע טיול־גארדינען אויפגעהאנגן
און אין שטייגל — וואָס אין פענצטער —
א נייער פויגל זיצט געפאנגן . . . .

דאָס אייגענע און דאָך — און דאָך —
אנאנדער גרוים . . . אנאנדער הויך . . .
גאָר אַנדערש עפעס קייקלט זיך
פון קוימן־האלז דער רויך : —
גרינע, גרינגע קנוילן רויך.

רויך — — —

זינגן מיינע טרויט

זינגען מיינע זינגענדיקע טרויט
אין ווייסן שימערנדיקן שניי
דאָס זייד־־און־זילבער ווינטער־ליד :
די ערד איז ווייס, דער הימל בלוי
און ווייס און בלוי איז מיין געמיט . . .

זינגט־זשע מיינע זינגענדיקע טרויט
אין ווייסן שיין־און־שימער שניי
דאָס ווייטע ווייסע ווינטער־ליד.

זינגען מיינע זינגענדיקע טרויט
אין בלויען שאָטן־שימער שניי
מיין ווייטע ווייסע ווינטער־ליד :
און שטערן שימערן אין שניי
און טווינקלען אונטער מיינע טרויט.

זינגט־זשע מיינע זינגענדיקע טרויט
אין שטערן־שימער, שאטן־שניי
מיין ווייטע ווייסע ווינטער־ליד.

נאָר א ליכטיק־וויים געצעלט

נאָר א ליכטיק־וויים געצעלט
אין מיין וועג אַוועקגעשטעלט,
נאָר א שוועל און נאָר א טיר
פאר מיין טאָרבע און פאר מיר.

זאמד און שטיינער, שטויב און ליים
איז מיין וועג וואָס פירט אהיים.

זיין געבענטשט זאָל יענע האנט,
וואָס האָט זיך אַן מיר דערמאָנט
און אין פענצטער פון געצעלט
באדערנאכט א ליכט געשטעלט.

ברענט דאָס ליכט, און קרייז־ארום
שוועבט מיין בלויער חלום אום,

אזוי האט נערעדט, דער ציניקער
דער איינזאמער בחור, טהאם דער ראצן־יעגער
און דער יונגער פרילינג
דאס ליד פון פראסטאק
אוקראיניש פאסטוך־ליד
די באלאדע פון דעם האן מיט'ן רויטן קאם

זינגען מיינע זינגענדיקע טריט.
און בא מיין זייט אין בלויען שיין, —
מיין שאָטן גייט מיר נאָך און היט
די שטילקייט פון מיין ווייסן טראָט ;
מיין וויים און ווייט פארשווינגן ליד.

זינגט־זשע מיינע זינגענדיקע טריט
אין ראָזן רויטעלדיקן שניי
מיין מאָרגן־שטערן שימער־ליד.

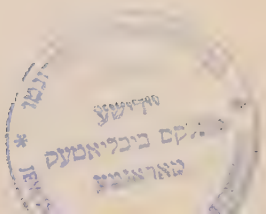

אזוי האט ער געזעטצ, דער ציניקער

דער אלטער ים־און־ווינטן וואגאבונד,
דער גרויער פוקסן־פנים'דיקער ציניקער, וואס האט אמאל
אין זיינע יונגע טעג
געשריבן לידער קלינגענדע,
ווי בלויע בלומען־גלעקלאך אויסגעשליפן פון קרישטאל
און קלינגענדיק מיט זיי
אראפגעפירט נאאיווע ווייבער פון דעם גלייכן וועג ;
דער אלטער, גרויער, פוקסן־פנים'דיקער ציניקער האט לעצטע נאכט,
זיצנדיק מיט מיר אין שיינק,
א שכור'ער געקלאפט אן טיש און הייזעריק געלאכט : —

כאַ — כאַ — כאַ —
הבל הבלים, הכל הבל !
אלע דיינע האפענונגען — זעגל־שיפן אויף א ווייטן, ווייסטן ים ;
שיפן, וועלכע לאזן זיך אוועק צו ווייטע, פרעמדע ברעגן
זוכן פאבלהאפטע אוצרות, אויסגעטראכטן גליק ;
לאזן זיך אוועק אויף ווייטע, ווייסטע ימים
און — זיי קערן זיך שוין מער נישט אום צוריק . . .

הא, די אלע בלוט־און־מילך תענוגים,
וועלכע האבן אין דיין לייב געברענט.
אלע רויז און רויטע שוים־געזוימטע בעכערם,
וועלכע האבן זיך געוואקלט פול אויף דיינע הענט.

„דו אליין און ווייטער קיינער ביזט דיין אייגנער מיסטער !
איז — דיין מיסטערוועלט, דיין וועלט דיר ניט געהאָרכן : —
האָסט די זאָמען דיינע אויף דעם זאמד פארזייט.
האָסט דיין סאָד — געפלאנצט אין שאָטן !
האָסט קיין גשם ניט געבענטשט איז, — קיין רעגן נישט געפאלן :
איז — דיין לאנד געבליבן וויסט און טרוקן דיינע קוואלן !
איך האָב פרי אין פרילינג מיינע פעלדער שווארץ צעאקערט —
העננן טאקי אין מיין קאמער וויים פארמעליקט מיינע זיפן.
איך האָב אין דעם סאמע פנים פון דער זון געפלאנצט מיין גאָרטן —
רויטלט טאקי זיך רובינען-רויט
דער זיבן-זומערס-אלטער וויין אויף מיינע ליפן."

„פול-געפילטע פעסער וויין אין מיינע קעלערס ליגן אינגעגראָבן :
וועלן מיינע יורשים
ביז אין דריטן דור זיך מיט מיין וויין אין וואוילטאָג לאָבן !
טרינקען, זינגען און מיין נאָמען אין די טעג פון פרייד דערמאָנען !"

לאך איך פרעך אין רויטן פרצוף אים אריין,
קרים איבער אמאָל צען דאָם כרוקען פון א זאטן שוויין
און ענטפער אים מיט גאל :
און אז איך האָב, ווי דו קיין פעלדער נ י ש ט געאקערט
און קיין גערטנער נישט געפלאנצט ? !
און, אז איך האָב, ווי דו קיין קעלער פול מיט משקה —
פארקויפט דער אלטער לוט, דער ברודנער שוינקער מיר קיין וויין ? !
און דאָם, וואָם אנבאטרעפט די קומענדיקע דורות מיינע ? —
האָב איך די אלע שמחות זייערע אליין פאר זיי שוין אָפגעטאנצט !

אלע ליכטיקע חלומות,
וועלכע דיינע יוגנט־יאָרן האָבן אויסגעברויט.
אלע פרײַדן, אלע ליידן,
וועלכע האָבן דיר דעם מארך אין דיינע ביינער היים געגליט.
אלע שיינע, שעלמיש־לאכנדיקע פרויען־אויגן,
וועלכע האָבן דיר אין נעכט אומציליקע דיין רו, דיין שלאָף געוויבט
אלע שרייענדיקע תאוות,
וועלכע האָבן דיר דאָס בלוט דיינס אין די אָדערן באטויבט,
אלע פארביקע הבטחות,
וועמן דו האָסט אין דיין יוגנט בלינד געגלויבט —
פייערפליגן צוויישן נאכט־פארטונקלט גראָז ;
שמעטערלינגען, טאנצנדיק ארום א פארבן־רייכן זייפן־בלאָז.
— עיי, שיינקער, נאָך א פלאש מיט ווין ! —
און זאָל דער בריטער ים מיט אלע זיינע זעגל־שיפן
אינזלען,
ווינטן
און טומאנען
וויגן זיך ארום די ראָזע ראנדן פון מיין גלאָז ! !

פכע ! —
מיין יוגנט־פרײַנט, דער רייכער, פרומער לאנד־באזיצער,
דער געלעער גערטנער, דער גאָלד־און־גליקן־ריצער.
ער בייזערט זיך אויף מיר, ער ברילט און שילט : —

דער אינזאמער בחור, טהאם דער ראצן־יעגער
און דער יונגער פרילינג

טהאַמי !
צום פענצטער, גיכער, גיכער קום אהער !
דו זעסט, ניטאָ קיין שניי אין דרויסן מער.
באטראכט דעם הימל, זעסט, ווי בלוי, ווי הויך !
די שטיקלאך וואָלקן — ווייסע קלאַמבן רויך —
פ ר י ל י נ ג , טהאַמי, פ ר י ל י נ ג !

טהאַמי.
היינט זיינען דיינע אויגן עפּעס טאָפּלט־גרין.
די נעגל דיינע אויף די לאפּקעס — אמת'ער בורשטין.
די אויערלאך, ווי ראָזע מוטערפּערל קלאָר.
און ווייך און גלאט, ווי סאמעט דיינע שווארצע האָר —
פ ר י ל י נ ג , טהאַמי, פ ר י ל י נ ג !

טהאַמי.
נעם צי זיך מיר דאָ אויף דעם פענצטער אוים
און קוק, ווי איך אויף גאָט'ס געבענטשטער וועלט ארוים.
איז, — וואָס־זשע האָסטו פלוצים זיך אזוי פארטראכט ?
אַה־אַה ! — אנטקעגן האָט א פענצטער שוין זיך אויפגעמאכט : —
פ ר י ל י נ ג , טהאַמי, פ ר י ל י נ ג !

דער קעלער טיינער — איז טיין טאש.
איעדער זילבער־שטיק — א ווין־נעפילטע פלאש.
און יעדער פרעמדער, ברודנער וואגאבונד, וואָס קומט אהער
אין שיינק —
אַן אלטער טרויענסווערטער פריינט.
א פ י י ג פאר אלע אייערע גאָט־געבענטשטע מאָרגנס,
א ש פ י י אויף אייער קומענדיקער גרויסער אויסלייז־שעה.
פאר מיר איז די והותר אַ־דער קורצער ווייל־ענדיקער היינט !
און מאָרגן ? —
מאָרגן בין איך אפשר צווישן אייך שוין מער נישטאָ ! ?

שטארב איך, שטארבט די וועלט מיט מיר :
מעגן אלע זיבן ימים ווערן טרוקן, ווי דער שטויב,
וואָס וואלגערט זיך אַ־דאַ־אַ פאר דער טיר,
מעג די זון, ווי א פאפירענער לאָמטערן
אין א רעגנדיקער הארבסט־נאכט אויסגעלאָשן ווערן,
מעגן זיך, ווי הויפנס אש אַנטקעגן ווינט געשליידערט —
טויטע אין א טויטן רויס — פאנאנדערפליען א ל ע שטערן,
מעג א היישעריק, געדיכט און פינצטער,
ווי דער נעפל אין א הארבסט־נאכט אויפ'ן ים
אלץ וואָס שפראָצט און בליט און וואקסט אויף אונזער ערד פארצערן.

שטארב איך — שטארבט די וועלט מיט מיר.
און דו, מיין כוס, מיין ליד, מיין טרויסט — מיט א י ר ! !

דאָס ליד פון פּראָסטאָק

וואָס זאָרגטסו, ווייב ?
דער הימל איז פּארכמארעט און עס רעגנט אויפן גאַס,
און דו האָסט היינט געוואשן גרעט,
דאָס גרעט צעהאנגען אויף די שטריק
איצט האָסטו מורא טאָמער וועט דאָס גרעט דיינם ווערן נאס ?

דו זינדיקסט ווייב. ניט גוט אזוי, ניט גוט !
דער גאָט וואָס איבער אונז, ער וויסט שוין וואָס ער טוט : —
צו פרי אין זומער איז באפאלן אונז די היץ,
'צינד רעגנט, און דער רעגן קומט אונז א ל ע מ ע ן צוניץ.

די פויערים, וועלכע לעבן אויף דעם לאנד,
זיי האָבן אויף דעם רעגן וואָכן לאנג געווארט.
די זאָמען האָבען אין דער ערד געשמאכט,
די פּירות אויף די בוימער און דאָס גראָז אין פעלד
געוויאנעט און געדארט ;
געוואָרן דין און דינער איז דער זילבער-גרויער וואסער-צאָפּ,
וואָס שלענגלט זיך פון בארג-נעניק אין ברויגעם טאָל אראָפּ.

די פויערים, וועלכע לעבן פון דער ערד,
געבעטן האָבן טאָג און נאכט :

טהאַמי.
וואָס האָסטו דיינע אויערן, די ראָזע, אויפגעשפּיצט ? —
א שטייגל און אין שטייגל א פּארשפּארטער פּויגל זיצט ?
ער זינגט און שפּרינגט . . . איז וואָס־זשע קלערסטו צינד ? — — —
באלעקסט זיך, טהאַמי ! פּע, ניט שיין, ס׳א זינד ! . . .
פּ ר י ל י נ ג , טהאַמי, פּ ר י ל י נ ג !

טהאַמי.
דו קוקסט און קוקסט און נעמסט די אויגן ניט ארָאָפּ.
דו זעסט באם פּענצטער דאָרט א ריר־עוודיקן פּרויען־קאָפּ ?
איז, זאָג מיר, זאָג, איז שיין די פּרוי, איז יונג די פּרוי ?
וואָס מורקעסטו און וואָס באלעקסטו זיך אזוי ? !
פּ ר י ל י נ ג , טהאַמי, פּ ר י ל י נ ג !

טהאַמי.
איך בין אליין, פּארשטייסט? אליין, אליין !
דעם גאנצן ווינטער האָט ניט אויפגעהערט צו שניין.
א ל א נ ג ע ר ווינטער . . . כמארנע, ווינטיק, קאלט . . .
און, טהאַמי, איך האָב מורא, מורא, אז מיר זוערן אַלט . . .
פּ ר י ל י נ ג , טהאַמי, פּ ר י ל י נ ג !

טהאַמי !
איז, לאָמיר כאָטש אין אונזערע מחשבות זיין פּארשויט !
א־יאָ דו וואָלסט דאָס פּייגעלע פון שטייגעלע באפּרייט ? . . .
און איך ? — איך וועל דיר וואָס פּארטרויען. הער זיך צו :
א י ך ב י ן נ י ט א ז ו י ד ר י י ס ט א ו ן א ָ פ ן ־ ה א ר צ י ק ,
ט ה א ָ ם , ו ו י ד ו . . .
פּ ר י ל י נ ג , טהאַמי, פּ — ר — י — ל — י — נ — ג !

און אויף דעם דאך א קוימען און פון קוימען גייט א רויך : —
א סימן אז בא אונז אין אויוון קאָכט זיך וואַרעמעס —
וואָס איז דער חילוק צי עס קאָכט זיך באָרשט
צו „זייגערלאך מיט יויך“ ? !

טאָ גרייט־זשע, ווייב, צום טיש, לייג ברויט און זאלץ,
שאָב אָן א שטיקל רעטאך און — ניט זשאלעווע קיין שמאלץ !
און וואָס דו האָסט דאָרט אָפגעקאָכט — דערלאנג !
דער רעגן אויפ'ן גאס, די זון אין שיינע טעג,
גאָט'ס ברויט און זאלץ באם טיש
און דו און איך — מיר זיינען איין געזאנג !

„אָ, גיב אונז רעגן, גאָט!“
ביז גאָט האָט זיי דערהערט
און איז געקומען זיי צו הילף אין זייער נויט.
איצט רעגנט, ווייב, און אונז וועט קאָסטן וואָלוול ברויט !
טאָ, לאָז צורו, זאָל רעגענען ! ניט ערגער זיך דערפון.
דער פויער האָט געווארט אויף רעגנדיקע טעג,
און דו, מיין ווייב, וועסט מוזן וואַרטן אויף דער זון.

און נאָך א זאך.
דו הער זיך איין, וואָס איך, דיין מאן, דער קלוגער, זאָג :
דיין גרעט וועט גאָרניט שאטן אויב עס וועט
חלילה טרוקן ווערן שפעטער מיט א טאָג ;
דאָס העמד מיינס, וואָס איך טראָג אויף זיך,
וועט מוזן וואַרטן אויף מיין לייב
אזוי ווי דו מוזט וואַרטן אויף דעם שיינעם טאָג, מיין ווייב . . .

דער עיקר, קרוינדעלע, פארשטייי, אז אלצדינג איז אזוי
דערפאר, וויל ס'דארף אזוי צו זיין : —
א גלאָז מיט וואסער
איז ניט ערגער פון א גלאָז מיט וויין.
א רעגנדיקער טאָג — ניט ערגער פון א טאָג מיט זונען־שיין.
און איך, דיין מאָן, וועל בעסער ווי איך בין,
מיר דאכט זיך, קיינמאָל שוין ניט זיין . . .

איז לאָז דעם רעגן רעגנען און רעגנען אסך :
דאנק גאָט מיר האָבען איבער אונז א גאנצן דאך,

די באלאדע פון דעם האָן מיט דעם רויטן קאם

הינער האָב איך פערציק שטיק.
פערציק הינער איז א גליק !
וואָס־זשע, פרעגט זיך, דארף מען טאָן ? —
קויפן אויפ'ן מארק א האָן !

זאָגט מיר, וואָס וואָלט איר געטאָן ?
ווער האלט הינער אָן א האָן ? !
קויף איך מיר א האָן אין מארק —
קופער־ברוין און אייזן־שטארק.

אז ער לאָזט א קריי ארויס
ציטערט שייער, שטאל און הויז.
היינט פארמאָגט ער זיינס א קאם —
ביז דער ערד און רויט, ווי פלאם !

מיר איז ער געפעלן שטארק !
לויף איך באלד צוריק אין מארק.
גיי איך זיך אין מארק און גיי.
פלוצים: — וואָרט א רגע, שטיי !

איינגעקוטעט אין א זאק
שלאָפט א אינדיק זיך געשמאק.
לעבן אינדיק, — זיצט א גוי,
זיצט און קייט א שטיקל שטרוי.

אוקראיניש פאסטוך־ליד

די האָר מיינע פלאקס און דאָס פנים מיינם בראָנז,
דער האלז מיינער — גראניט־שטיין שווארץ,
א וואָלקן אין הימל, אן אָדלער אין ווינט —
צו דיר ציט, י א ו ו ד א ָ נ י א , מיין הארץ.
י א ָ ו ו ד א ָ נ י א , צו דיר ציט מיין הארץ !
היי, היידא וואָטהאָ איבער טאָל איבער בערג,
היי היידא, היי היידא, וואטהאָ !

געברענט ביז פארטאָג האָט מיין פייער אין פעלד.
דער רויך ציט האלב בלוי און האלב שווארץ . . .
דער מזרח צופלאקערט זיך רויט אין די בערג —
דאָס פלאקערט, י א ָ ו ו ד א ָ נ י א , מיין הארץ !
י א ָ ו ו ד א ָ נ י א , פארברענט ווערט מיין הארץ.
היי, היידא וואָטהאָ איבער טאָל איבער בערג,
היי היידא, היי היידא, וואטהאָ !

א שעפסעלע מיינם האָט דער וואָלף מיר פארצוקט.
א שעפסעלע זיידוויך און שווארץ . . .
דער וואָלף איז ניט זאט און מיין שעפסעלע טויט —
פארצוקט איז, י א ָ ו ו ד א ָ נ י א , מיין הארץ !
י א ָ ו ו ד א ָ נ י א , פארצוקט איז מיין הארץ ! !
היי, היידא וואָטהאָ איבער טאָל איבער בערג,
היי היידא, היי היידא, וואטהאָ !

וועלט דער אינדיק אויסער זיך !
טוט צום האָן א שפרינג אויף גיך.

איז דער האָן א פלינקער יונג,
טוט ער פלינקער נאָך א שפרונג :
טוט א שפרונג און גיט א פּיק,
כאפּט א פּיק און שפרינגט צוריק.

און די הינער אויף א קול
אלע, אלע מיט אמאָל : —
„קוואָ-קוואָ, קוואָ-קוואָ, ליבער האָן
אוי, וואָס וועל איך אָן דיר טאָן ? ! "

לויף איך אין קאטוך אריין
זען, וואָס קען די סיבה זיין ? —
ליגט דער אינדיק מיד ביז טויט,
און דער האָן — פארבלוטיקט-רויט . . . .

ס'האָט דער אינדיק זיך דערהוילט
און צום סוף בא זיך געפּועלט,
אז א האָן פארמאָגט א קאם
און א קאם איז רויט, ווי פלאם.

„זיבן גילדן, ווילסטו, גוי ?
זיבן גילדן, — גוט אזוי ?"
שאָקלט ער אויף יאָ דעם קאָפּ.
קויף איך מיר דעם אינדיק אָפּ.

נעם דעם אינדיק מיט מיט זיך
און איך אייל אהיים אויף גיך.
לאָז אים אין קאטוך אריין :
עסן פעלט ניט — זאָל ער זיין !

און — א שטילער, ווי מיר שיינט.
גיי-זשע וויים, אז ער האָט פיינט,
פיינט אָט ממש, ווי דעם טויט
אלץ און אלעם וואָס איז רויט !

און מיין האָן פארמאָגט א קאם
און דער קאם איז פייער-פלאם, —
איז, ווי ער דערזעט נאָר דאָס
בלאָזט ער אָן זיין בלויען נאָז,

טוט אן „אָדלער" אויף א קול
און א לאָז זיך אויף א מאָל
גלייך צום האָן און באלד צום קאם.
וועלט דער קאם א העליש פלאם ! . . .

גיסט זיך אים דאָס בלוט פון קאָפּ
פארבט אים רויט אינגאנצן אָפּ.

ח

שוואַרצע קאַראַוואַנען

שוואַרצע קאַראַוואַנען

די ווייסע שטאָט פון
קאַליפֿ, וועלכע שטייט
אויף זיבן בלויע בערג
איז פעסטונגען גע־
שלאָסן.

געוועזן איז דאָס אין א לאנד
פון טורמס און טורבאנען,
פון בלוי בערג, פון ווייסן זאַמד
און גרויע קאַראַוואַנען.

אויף זיבן רעגן־בלויע בערג,
מיט טורמס רויט געגילטע,
געשטאַנען איז דעם קאַליפֿ'ס שטאָט
אין ליכט א וויים געהילטע.

פון מירמלשטיין, פון עלפאַנטביין,
פון בראָנז און גאָלד געגאָסן,
געשטאַנען איז די ווייסע שטאָט
אין פעסטונגען געשלאָסן.

טונקל קומט די נאַכט צו קריכן,
געלע גלימן אויף די שטערן.
ערגעץ פון א הויכן טורם
לאַזט א פרום געזאַנג זיך הערן :

„אללא, דיינע גבורות זיינען אייביק !
און דיין גנאַד — א ים אַן ברעגן.
א ל ל א , עפן דיינע לאַגלען,
טרינק די ערד אַן מיט דיין רעגן!"

נאכט אויף נאכט צום טונקלען טורם
קומט דער פרומער מיד צעוואַגלען
אללא הערט אוים די הייסע תפלה
און ער עפנט נישט די לאַגלען.

דאַך, דעם קאליפ'ס זאטע שפייכלער
קענען לאנד נאַך לאנד דערנערן,
וועו דער הונגער זאַל אפילו
זיבן לאנגע יאָר געווערן.

אַבער, אז אללא פארלייקנט
ז י י נ ע אוצרות צו דעם לעבן —
וואַס-זשע זאַל דער קנעכט אללא'ס נאַר
ז י י נ ע פריי פאנאנדערגעבן ? !

רוט דעם קאליפ'ס שטאַט אין שלום,
דרימלען קנעכט און קאראוואנען :

דער הונגער ברעכט
אויס ,ואין אללאס לענ־
דער. דאס פאלק פאר־
וואנדלט אין בעטלער.

אין די זאטע לענדער אללא'ס
האָט דער הונגער אויסגעבראָכן,
זאמד די פעלדער, ליים די גערטנער
און די וועגן — קרייד און קנאָכן.

וואלקן־סטאדעס — בליי און קופער —
פויל אין הימל זיך באוועגן :
באלד דריי יאָר שוין נישט גערעגנט
און קיין סימן פון א רעגן.

ברענען שארלאך־רויט די דעכער,
פלאמען טויזנט שויבן צונטער, —
רויט גייט אויף די זון באגינען
און א רויטע גייט זי אונטער.

און אין רויטן אוונט־פייער,
ווי פאפירענע שקארמיצן,
צינדן זיך אין קופער־פלאמען
טויזנט גאלדנע טורם־שפיצן.

קרייד די ערד און בליי דער הימל,
טייך און שטראָם מיט שלאם פארצויגן.
הונגער — אויף מיליאָנען ליפן,
פיבער — אין מיליאָנען אויגן.

דער מארש פון די בעט-
לער הויבט זיך אן.

דער הונגער שפילט מיט סמאָלע-שוואַרצע ליפן
אויף מארמאָר-ווייסע קנאָכן-ביינער
און דורשט — מיט אויסגעדרייטע פינגער צימבלט, צימבלט
אויף גלעלע זון-פאָלירטע ריפן.
דער פיבער שפּאַנט באם זייט און העלפט זיי אונטער
מיט שארפע סווישטשענדיקע טענער
אדורכגעזייט דורך שווארץ-צעפוילטע ציינער.

אויף ברודנע קוליעס טאַנצן, טאַנצן בלוי-געשוואָלנע פיאטעס,
אויף שטעקנס קרומע — הוידן זיך צעדרייטע האָרבעס ;
טורבאנען פלאטערן צעפיצלטע אויף טויזנט שמאטעס
און הין און הער זיך וויגן,
וויגן ווייסע בערד און שוואַרצע טאָרבעס.

ברויט און האָניק, ווײַן און טאבאק
איז אויף זיבן יאָר פאראנען.

הא, וועָן אללא'ס פרומער בעטער
וואָלטן זיך אזויפיל ציילן
ווי־פיל הונגעריקע מיילער —
פריי וואָלט ער זיין חסד טיילן.

אַלע זיינע אוצרות וואָלט ער
ברייט און ווייט פאנאנדערשליסן
און זיין בענטשונג — קוואלן פולע
לאָזן פריי פאָר א ל ע פליסן !

נאָר, ווי קען אללא דען דולדן,
און די זינדיקע ניט שטראָפן,
אז גאָט'ס טעמפלען שטיין געשלאָסן
און די בתי־זונות — אָפן !

אַז די שופטים זיינען פעלשער
און די פריסטער גאָט'ס, — שכורים !
אַז דער יחיד לעבט אין וואוילטאָג
און דער רבים — אין יסורים !

האָט זיין הארץ אללא מיט צאָרן
אָנגעפילט און אויסגעגאָסן !
מיט א פלוך די ערד פארזיגלט
און די הימלען — צוגעשלאָסן !

די שטעקנס, די קוליעס — א־פריער.
— מיט זיי איז א נביא געקומן !
— א נביא? וואו האָט זיך א נביא געגומען ?
— דער נביא פון דורות פאר'עקשנ'טן שטומען,
— פון דורות פארשוויגענע לייד און יסורים : —
דער אָנזאָג, דער בליץ פאר דעם אויסברוך פון שטורם !
דער נביא פון צער איז געקומען !

דער נביא פון צער איז געקומען ;
אין נאכט און אין בליץ זיך באוויזן !
„איך זאָג : — זאָלן ווערן די שטעקנס צו שפיזן !
פארוואנדלען זיך זאָלן די קוליעס אין ריזן ;
א פעסטונג זאָל ווערן פון אייערע טאָרבעס
און מויל־אייזלען, קעמלען פון אייערע האָרבעס ! —
א בליץ האָט אין נאכט זיך באוויזן.

א בליץ האָט אין נאכט זיך באוויזן.
דער נביא פארגייט אין א ציטער : —
„דער שונא איז ווילד־גראָז און דו ביזט דער שניטער !
דער שונא איז זאמד־שטויב און דו, — דאָס געוויטער !
דער שונא — דער וואָרים און דו ביזט דער אקער !
דער שונא — דאָס פלאקס־פעלד און דו ביזט דער פלאקער!"
דער נביא פארגייט אין א ציטער.

דער נביא פון צער.
זיין צאָרן און זיין
קללה. דעם נביא'ס סוף.

טרייבט הונגער צעשפּרייט זיינע מחנות
אויף זיבן פּארשידענע וועגן —
אמאָל, — ווי דאָס רוישן פון הארבסט־שוועבן רעגן,
אמאָל, — ווי דער ים איבער פּעלזיקע ברעגן
אמאָל, ווי דאָס פּויקן פון בליי־שווערע האָגלן
צעהילכט דאָס פּאנאנדערגעשאָטענע וואָגלן
אויף זיבן פּארשידענע וועגן.

מיט זיבן פּארשידענע וועגן
טרייבט הונגער זיין חיל צוזאמען : —
פּאראומגליקטע שיפן אויף נאכט־בלינדע ים'ען,
פּאר'חרוב'טע וועלדער אין גוסס'ע פּלאמען,
פּארגליווערטע כמארעס באם זוים פון א שטורם
דער צאָרן אין אויסברוך — אָן שטאָלט און אָן פורם !
טרייבט הונגער די מחנות צוזאמען.

טרייבט הונגער די מחנות צוזאמען.
די שטעקנס, די קוליעס — זיי זיינען א־פּריער
די שטעקנס און קוליעס — זיי זיינען די פּירער !
און הינטער זיי רייטן די בראווע מארשירער : —
שטויב־גרויע טורבאנען, שוואַרץ־ברודיקע טאָרבעס
אויף קרומע, אויף לומע, אויף שפּיציקע האָרבעס.
די שטעקנס, די קוליעס א־פּריער !

דער צאָרן כאָפּט ארום
דאָס פּאָלק. די פּעסטונג
פון טאָרבעס. די בערג
פון פּנרים. די נקמה
פון די בעטלער.

וועך קען אין דעם ברענענדן שייער
געפינען די פונקן די ערשטע,
וואָס האָבן געצונדן דאָס פייער ?

וועך קען אין דעם ווילדן, צעוויכערטן ברענען
פון וואלד־בראנד די פלאמען די ערשטע,
וואָס האָבן דעם פלאקער געצונדן, דערקענען ?

וועך קאָן אין דעם ווירבל פון צאָרן
געפינען דאָס וואָרט, אָדער מינע,
וואָס איז בשעת אויסברוך דער צינדנדער פאקל געוואָרן ?

דער פונק וואָס האָט אונטערגעצונדן דעם שייער
געוואָרן אליין איז פארצערט פון זיין אייגען־געצונדענעם פייער.

דער פאקל, וואָס האָט מיט זיין פלאקער געצונדן דעם צאָרן
אין צער־זאטן שווייגן,
אליין אין זיין אייגן־געצונדענעם פייער
פארברענט איז געוואָרן.

אין שטויב ליגט דער נביא אין שארבנם צעבראָכן : —
א הויפן פון שמאטעס, א הויפן פון קנאָכן !

דער נביא פאַרגייט אין א ציטער,
דער ציטער פארגייט אין א חיה'שן שרייען.
דער נביא, ער קנוילט אוֹן ער דרייט זיך אין דרייען
אוֹן קען זיין נשמה פון גוף ניט באפרייען.
עם רייסט זיך פון האלז א פארבאַרגענער ברומען
אוֹן קען צו די ציטערנדע ליפן ניט קומען.
אזוי קלינגט אין מדבר באנאכט דעם מצורע'ס יללה.

אוֹן — נאָכאמאָל קנוילט זיך דער נביא
אוֹן דרייט זיך אין דרייען
ביז וואנען ער נעמט אוֹן ער רייסט זיך
די צונג מיט די וואַרצלען ארוים פון זיין שלונג אוֹן —
באפרייט איז פון תפיסה דעם נביא'ס נשמה ;
דעם נביא'ס שלאַנג-גיפטיקע קללה : —

„דאָס אייביקע לעבן זאָל אייביק אייך האַלטן
אין אייער פארשאַלטענער פעסטונג געפאנגען.
דעם טויט זאָלט איר בעטן אויף זיך
און זאָלט בלייבן בא אייער פארלאנגען!
א פלוך אויף אייך, שלאנגען!"
א פלוך אויף אייך שלאנגען ! ! !

און ס'פלעטשערן איבער די ברודיקע טאַרבע־וועגט
קרעציקע פים און צעפוילטע סאנדאלן
און שפרינגען אריבער דער פעסטונג פון שונא און —
פאלן
און פאלן
און פאלן.

זיי פאלן און ווירבלען, ווי בלעטער צעפוילטע
אין וויכער פון הארבסט־ווילדן שטורם.
און ס'זינקען די וועגט פון דעם שונא
און זינקען
און זינקען
און זינקען
אין בערג פון פגרים.

און זי, די פארשאַלטענע סדום־שטאָט ? —
די בויגיקע גלידער
געהילט אין וואוֹלן אין בראַנזעדיק־ברוינע,
די לאָקן מיט בלוט־רויטע סטענגעם פארפלאָכטן,
די נאקעטע היפטן פארפירעריש אין טאנצנדער פֿאַוע
צום טאנצן געגרייט שטייט די זונה.

צו קלינגען דען צימבלען פון תאוה צעפייערט?
צו רופן איר לוסטיק צום טאַנץ טאמבורינען ?
און ווער איז דער גאסט וועמעס גאַלד, וועמעס ליבע
זי וויל מיט איר חן, איר געפעלשטן געווינען ?

דער פויסט וועלכער האָט איבער שטומע געבויגענע קעפ זיך געטראָגן;
געצאָרנט, געטריבן, גערייצט און געשראָקן —
זיך וואלגערט אליין איצט אין שטויב א צודריקטער.
פון צווישן די פינגער, אין בלוטיקע קאָלטנס,
זיך שלענגלען נאָך וואָרים אין מיסט זיינע לאָקן.

און איבער דער הורבע פון שמאטעס
און איבער דער הורבע פון קנאָכן, —
זיך קוליענען ברודיקע טאָרבעס אויף קרעציקע ארעמס :
עס רייען זיך טאָרבעס אויף טאָרבעס, און טאָרבעס אויף טאָרבעס
און איבער די טאָרבעס —
טורבאנען און קוליעס און פויסטן און האָרבעס
האָרבעס
און האָרבעס
און האָרבעס !

און ס'וואקסן די טאָרבע־וועגט העכער און העכער,
אַלץ העכער און העכער
און קוקן אריבער דער פעסטונג פון שונא
און קוקן אראָפּ אויף דעם שונא'ס פיל־פארביקע דעכער :
דעכער
און דעכער
און דעכער !

זיבן וואנדערער טרעפן
זיך נאכ'ן הונגער
סמנים פון אויפלעבונג.

אמאל האָבן וואַנדערער זיבן
זיך פרעמד אויף א קרייץ-וועג באגעגנט :—
— איך קום פון א לאנד א געבענטשטער,
וואו זיבן מעת-לעת האָט גערעגנט !

— און איך האָב געזען, ווי א פויער
אין פעלד איז באם אַקער געגאנגען !
— און איך קום אצינד פון א געגנט,
וואו ס'שפראָצן שוין געל-גרינע זאנגען !

— און איך האָב געזען, ווי א פאסטוך
אין טאָל האָט זיין סטאדע געפיטערט !
— און איך האָב געזען היינט באגינען
אין פעלד האָבן סערפעס געגליטערט !

— און איך, פון א לאנד פון א ווייטן
קום איבער דער מדבר צושפאנען ! —
פון אלע פיר וועלט-ווינקלען, ווייטע
באגעגנט האָב איך קאראוואנען !

— און איך, — קרעכצט א נרייז-נרויער בעטלער —
פון חורבן קום איצט ערשט צעוואָגלען.
וואו טאָג אויף טאָג צערעגען ווינטן
און נאכט אויף נאכט קנוטעוון האָגלען !

עס קלינגען קיין צימבלען !
דאָס קלינגען בלויז טרוקענע שטעקנס אויף קנאַכן און ביינער
עס קלאפן קיין טאנץ־טאמבורינען !
דאָס פויקן פאַרבראָדיקטע קוליעס אויף נאקעטע שטיינער.

צו פלאטערן דעם זייד־רויטע סטענגעס
בא איר אין די לאָקן פאַרפלאָכטן? —
דער בלאנק־בלויער חלף פון שנאה
האָט איבער איר קאָפּ אירע פרוידיקע שעה'ען געשאָכטן !

צו פאלדן זיך גלוסטיק ארום אירע גלידער
בראָנז־ברוינע וואולן ?
— דער אָש פון איר אומקום איז איבער איר נאקעטקייט וואַרעם
א האלב ניט דערברענטער געפאלן.
בלויז עטלאכע גוסס'ע פונקען
באגילדן נאָך אירע סאנדאלן . . . .

און ווער איז דער גאסט אירער, ווער ? !
איר גאסט איז — דער קעניג פון הונגער ! —
זיין אָרם איז שטאָל און דער קוש זיינער פ י י ע ר !
שריי „האָך צו דעם קעניג !"
דער וועלטן־באצווינגער, דער וועלטן־באפרייער !

דורכ'ן בלינדן חושך בלינצלען
שוועבל־גרין די קאלטע האָגלען —
דוכט מיר, אַז דער חורבן רירט זיך !
הייבט זיך אויף און לאָזט זיך וואָגלען ! . . .

נאקעטע סקעלעטן־טורמס
הוידן, וויגן זיך און בויגן.
שווארצע וועגט מיט בלינדע שויבן
מאכן אויף צעגליטע אויגן . . .

בראנד־פארצוקטע קוימענס ברוינע
האלב אין הורבעס מיסט פארזונקען,
צו דעם בלינדן הימל שפייען
קנוילן רויך און זיילן פונקען.

דעכער אָפּגעברענטע, שווארצע,
ווי א סטייע ווילדע קראָען
מיט צעשפרייטע פליגלען שוועבן
דורך די ווייסטע פּחד־שעה'ן.

רונד ארום אין קרומע קרייזן
הער איך, ווי די פליגלען שלאָגן
אויף דעם לייב פון קאלטן פּחד
ביז עס בלוטיקט אויף גאָט'ס טאָגן . . .

וואָלקן בראָנז, און וואָלקן קופער
אין צעפלאמטע בערג זיך טוקן.

אייגער פון די זיבן
וואנדערער דערציילט
וואס ער האט איבערי־
גע׳לעבט אין דער פאר־
ווייסטער שטאט.

זיצן זיבן וואַנדערער מידע
אונטער זיבן ווייסע שטערן.
רעדט דער פרעמדער גרייז, דער בעטלער
און די זעקס, אין אומעט, הערן.

„נאכט אויף נאכט אַן ווייסטן טורם
פויקן שוועדע, טומפע האַגלען
„הער, אללא, מיין תפלה" קלאַג איך
„שלים שוין דיינע טויטע לאַגלען."

„מאַך און ווילד־גראַז דיינע טעמפלען,
קרייד און קנאַכן אלע וועגן.
עפן, עפן דיינע הימלען
טרינק די ערד אַן מיט דיין רעגן!"

אין דעם טויבן רעש פון האַגלען
ווערט מיין שוואַך געבעט דערטרונקען — — —
חורבות, חורבות — שיפן — זעגלען —
אין א טויטן ים געזונקען . . .

ספריה עממית במורגנשטרן
יידישע
פאלקס ביבליאטעק
מארגנשטערן

פֿישטשען, סווישטשען
בלינדע קראַטן, מייז און שטשורעס.

און זיי קרויזן זיך און פֿויזן
און זיי שלענגלען זיך און ציען —
מיט דעם אויג זיי נישט צו ציילן :
זשאבע־פֿיסלאך, מויזן־עקלאך,
מאַלפּע־אויגלאך, סאַווע־נעזלאך —
ווייסע בערד אויפֿ זיבן איילן . . .

און זיי קוליען זיך און דרייען,
און זיי שטייען און זיי ליגן,
און זיי רייטן אויפֿ די באנטעס
און זיי הענגן אויפֿ די גזימסן ;
הענגן, הוידן זיך און וויגן.
ווערן קירצער, ווערן לענגער,
ווערן דינער, ווערן גרעבער,
ווערן גרעסער ווערן קלענער.
און זיי מיוקן און זיי כרוקן
און זיי קרייען, ווי די הענער.
און זיי בילן און זיי ברילן,
און זיי גרילצן, ווי די גרילן.
און זיי זשומן און זיי ברומן
און זיי קראקן און זיי קוואקן
און זיי מעקענען, ווי רינדער,
און זיי שיפּען און זיי כליפּען —
אלטע ווייבער, קראנקע קינדער . . .

אונטער רויט־צעגליטע פיילן
הויקערט אויף די זון איר רוקן.

העכער, העכער און דער רוקן
בויגט זיך, בויגט זיך טוט א ציטער : —
רונד ארום מיר פעכט דער שטורם
ווילד פֿאנאנדער זיינע ריטער.

פֿ־י־ו־ן, — פֿ־י־ו־ן, — פֿ־י־ו־ו־ו
אוזשען אויף ארום מיין טורם
טויזנט ווייסע ווינטן־בייטשן
אויסגעוויכערט פון דעם שטורם.

זיבן זילבער־ווייסע רייט־פערד,
אין א פלאם־געשמידטן וואָגן,
אונטער זיך געקנוילט די טלויען
דורך דעם בלינדן וויכער יאָגן.

פון די הורבעס, פון די חורבות,
פון די שפּארעס און די שפּאלטן
שפּארן, שארן זיך צעשראָקן
העסלאכע גראָטעסק־געשטאלטן.

איבער באנטעס, וועגט און דעכער,
איבער גזימסן און באלקאנען.
מיט אמאָל פון טויזנט לעכער,
טויזנט נאָרעס און קאנורעס —

„א ל ל א !

כ'הער מיין הארץ אין בוזעם שלאָגן,
כ'הער אין לייב דאָס בלוט מיינם שרייען,
כ'הער אין חושך דיינע פיס־טריט ! —
קומסט מיך פון מיין צער באפרייען ? !"

„כ'פיל דיין האנט אויף מיינע אקסלען,
כ'פיל דיין אָטעם אויף מיין אויער: — "
—„ב ל י נ ד ע ר , ק ו ם א י ך ו ו ע ל ד י ר פ י ר ן ,
א ָפ ן ש ט י י ט פ א ר ד י ר ד ע ר ט ו י ע ר ! — "

„גרינג דיין האנט אויף מיינע אקסלען,
זייד דיין אָטעם אויף מיין אויער —
— „ ג י י ! " — און הינטער מיר פארפראלט זיך
מיט א טעמפּן סקרוך דער טויער.

הינטער מיר דעם חורבנ'ס שאָטנס
פאר מיר — ווייטע וועגן וואַנדלען.
הינטער מיר, דעם שטורמס צאָרן
און די שארפע ביטשן־האָגלען . . .

* * *

דער איינער פון דן
ויבן דערציילט ווי ער
ווערט באפרייט פון
דער חרוב נעווארענער
שטאט.

איינמאל אין א נאכט א ווילדער,
וועז דער האגל האט געשלאגן.
ווי אויף טויזנט קעסל־פויקן
האט פארשפיציקט זיך מיין קלאגן,

שארפער, שפיציקער אוז דינער
זיך אין נאכט ארייגנעשטאכן
האט מיין יאמער אוז אויף צווייען
איבער מיר זיך שארף צעבראכן . . .

שטום אוז קאלט געבליבן ליגן,
איז די נאכט אויף מיינע אויערן
לאנגע בייטשן האגל־קרעלן
הענגן איבער מיר געפרוירן . . .

שוועבל־בלוי אוז בלעזל־לופטיק ;
הענגן, הוידן זיך אוז וויגן ;
קלינגלען, קלינגלען שא אוז שטילער —
איינגעליולעט, איינגעשוויגן . . . . .

ט

דער ציגיינער מיט דעם בער

(דרויסען־שפיל פאר יונג־וואַרג)

דרימלען זיבן וואנדערער מידע,
וואו עס קרייצן זיך די וועגן.
הענגן זיבן ווייסע שטערן
און עס זיפט זיך בלוי א רעגן.

דער ציגיינער מיט דעם בער

אן אלטער וואלד ניט וויט פון א וועג. עטלאכע בויערי אפגעטיילט פון וואלד נאנט צום וועג. אין שאטן פון א בוים דער לעצטער נאנט צום וועג זיצט א ציגיינער פון אומבאשטימטער עלטער. אביסל אפגערוקט פון ציגיינער — א ברוינער בער. ציגיינער האלט דעם בער אויף א לאנגער קייט און וועלכער דעם בערס נאז איז אנגעקויטלט מיט א שטאלענעם רינג, דורכגעשטאכן דורכן בערס נאזלעכער. פאר זון־אונטערגאנג.

ב ע ר :

דער טאג איז אויס.
די זון פארגייט שוין באלד.
א־יא מיר בלייבן נעכטיקן אין וואלד ?

צ י ג י י נ ע ר :

מיר בלייבן נעכטיקן אין וואלד א־דא.
מיר האבן צייט צו רוען זיבן לאנגע שעה.

ב ע ר :

ניט איך, ניט איך ! איך שלאף ניט, ניין !
דער שלאף, די רו — פאר דיר, פאר דיר אליין !
און איך, א וואכער ליגן וועל א־דא
און וואכן, וואכן אלע זיבן שעה.
ווער וויים, ווער וויים צי וועל איך וועק

אויף דיר ליגט גאָט'ס פרילינג,
אויף מיר ליגט — גאָט'ס שטויב.
צוויי פיסעלאך גרינגע
אין גילדערנע שיך.
א הונט אונטער זיי
און דער הונט — דאָס בין א י ך !

גירלאנדא, גירלאנדא —
צוויי גאָלדענע צעפּ.
זי וואוינט אין א פאלאץ
מיט גאָלדענע טרעפּ.
און הינטער איר טיר פוילט
א בלאָט און פוילט גיך . . .
גירלאנדא, גירלאנדא —
דאָס בלאט — דאָס בין איך !

ב ע ר :

(די גאנצע צייט וואס דער ציגיינער זינגט האלט דער בער ביידע לאפעס אויף די אויערען און ווייל ניט הערן. וועז דאס ליד בלייבט שטיל פאננט ער אן ריידן, ביטער און נעריייצם.)

הער אויף, הער אויף ! געגוג, געגוג געטאנצט !
דו זעסט דעם וואלד ?
פונמיינעטוועגן האָט אים גאָט געפלאנצט !
און דו ? —
פון דאָרף צו דאָרף, פון שטאָט צו שטאָט
גיי וואנדער און — געדיינק אָן גאָט ! !

דעם וואלד דעם אלטן ווידער זען ?

צ י ג ו י י נ ע ר :

(אננע'ברונזי'ט)
און מאָרגן וועסטו זיין מיר, ווי א פּגר מיד,
ניט קענען רירן מיט קיין אוינציק גליד ? !
פּארגעסט אז מאָרגן האָבן מיר אין שטאָט יריד ?

(ווי צן זיך אליין בורטשנדיק)
מיר דאכט איך האָב פּארגעסן באלד מיין ליד
און דו, דעם טאָנץ :
א דאנקן גאָט
שוין באלד א חודש ניט געווען אין שטאָט.
דער הארבסט איז מיטאמאָל ארויפגעפאלן אויפן לאנד
און ס'רעגנט שוין אזוי דריי וואָכן נאָכאנאנד.
איצט שטעלן זיך, א דאנקן גאָט, שוין ווידער שיינע טענ
און טרוקן, ווי א ביין וועט מאָרגן זיין דער וועג.
ס'וועט מאָרגן זיין א זעלטענער יריד !
איז, לאָמיר איבער'חזר'ן דאָס ליד.

(ציגיינער שטייט אויף, זינגט, ווינט די קייט און טאנצט זיך אונטער צום טאקט פון ליד. דער בער ווינט זיך אננע'ברוגזי'ט)

גירלאנדא, גירלאנדא —
מיין פּאווע, מיין טויב.

ב ע ר :

(ווי ניט אים מיינט מען. אויפנערייצט)

פון מויל ארויסגעשלעפט מיר ביזן לעצטן צאָן,
א שטאָלענעם רינג אין נאָז אריינגעטאָן,
צום רינג א שווערע, לאנגע קייט נאָך צוגעשמידט ;
אכט לאנגע יאָר זינגסטו מיר אלץ דאָס זעלבע ליד —
כ'בין מיד, כ'בין מיד, כ'בין מיד ! ! !

(נעמט אריין דעם קאַפּ צווישן ביידע לאפּעס. קרעכצט. ברומט.)

צ י נ י י נ ע ר :

כא־כא־כא !
דו גאָט פארשאָלטענער, בלינדער בער !

(קרימט אים איבער)

„כ'בין מיד, כ'בין מיד, כ'בין מיד"
איז — וואָס־זשע, ווילסט ניט טאנצן מער ?

(דרייט שטראשנדיק די בייטש אנטקעגן בער)

פארגעסט אפּנים ווער עס איז דיין באלעבאָס ? —
צעווואָס האָב איך דיר, רעכנסטו, אריינגערוקט דעם רינג אין נאָז ?
דו מיינסט פאר שיינקייט־וועגן האָב איך דאָס געטאָן.
נא, זע : — א לייכטן צי די קייט . . . נו, ווער איז באלעבאָס ?
און דאָס וואָס איך האָב דיר ארויסגעצויגן אלע ציין —
פארשטייסטו דאָך אליין,

צ י ג ו י נ ע ר :

(ליצנות'דיק)
וואָם בורטשעסטו, פארשאָלטנער בער !
פארשטום א רגע נאָר און הער : —
אכט לאנגע יאָר זיך אומגעשלעפט
אויף גאָט'ס געבענטשטער וועלט
אין היץ, אין רעגן און אין קעלט.
אכט לאנגע יאָר האָסטו מיין ליד געהערט,
אכט לאנגע יאָר האָט דיר מיין האנט געגערט.

ב ע ר :

(ווי ער וואָלט ניט הערן. רערט צו זיך אליין, מיט פארווארף)
איך בין א פיצל בערעלע געווען
האָסטו מיך, אין א בייזער שעה, אַ־דאָ אין וואלד דערזען :
אוועקגע'גנב'ט מיך, אין שטאָט אריין געבראכט,
און אויפן רעכטן אויג מיך בלינד געמאכט . . .

צ י ג ו י נ ע ר :

שלאָגט אים איבער. לאכט מיט אירגניע)
נו, זאָג איז דען מיין חסד ניט באמת גרויס
וואָם טוסטו, וועו איך שטעך דיר ב י י ד ע אויגן אויס ? !

און אז איך טראָג קיין רינג אריינגעסילעט אין מיין נאָז
איז מיינסטו טאקע אז איך בין שוין איבער זיך
ער גאנצער באלעבאָס ?
און אז איך בין ניט צוגעשמידט צום קייט, ווי דו
איז ווער, איך בעט דיר, ווער
איז פרייער, איך דער מענטש צי דו דער בער ?
און אז איך האָב מיט אין אויג מער ווי דו, דערפאר
איז מיינסטו גרינגער מיר צו ווינען אויף מיין צער ?
אוי, נאר דו איינער, נאר !

(נראָבט איין דעם קאָפ איז ביידע הענט און ווינט שטיל. בער קרינט רחמנות, רוקט זיך צו צום ציגייגער, קלאפט אים לייכט איבערן פלייצע און רעדט ווייד)

ב ע ר :

נו, שא שוין, ווין ניט, ווין ניט אלטער פריינט :
א שלים־שלים־מזל'דיקער טאָג איז היינט !
א שווארצע קאץ האָט היינט געמוזט אריבערלויפן אונז דעם וועג
איך האָב באָמערקט ווי זיבן שווארצע קראָען האָבן אונז
באלייט די לעצטע זיבן טעג.
נו, ווין ניט, ווין ניט פריינט.
אונז ביידן איז ניט גוט.
דערצו האָסטו ציגיינער יושר נאָך
און איך האָב — בעריש בלוט !

אז דאָס איז ניט כדי פון צאָן־שמערץ דיך פארהיטן,
קלוגע זאך !
א בער אָן ציין, פארשטייסט, איז זיכערער אסך . . .
און דאָס, וואָס איך האָב דיר אויף איין אויג בלינד געמאכט
איז, שטייט די זאך אזוי : —
אן אייניציק אויג גלוסט ווינציקער פון צוויי . . .

(לאכט סארקאסטיש, קלאפט מיט כלומרשט'דיקער פריינטשאפט דעם בער איבערן פלייצע)

ב ע ר :

(רייסט מיט רציחה די קייט און ברומט)

דו לאכסט, מאכסט חוזק פון מיין צער ? טאָ, הער !
א בער אָן ציינער און אָן אויגן איז נאָך אלץ א בער !
איך גיי ניט מער מיט דיר, איך גיי ניט מער !
די שטאָט געהערט צום מענטש, דער וואלד — צום בער . . .

צ י ג ו י נ ע ר :

איבערנעשראָקן. רעדט מיט חניפה און נעמאכטע פאטאָס.

אָט האָסטו דיר ! איך מאך א שפאס און ער ? — אָט, גאָר !
פארגעסן שוין די לאנגע אכט פארגאנגענע יאָר ?
אינאיינעם אויסגעוואָגלט באלד א האלבע וועלט
אין רעגן און אין שניי, אין היץ, אין קעלט . . .

(פויזע. נעמט פון בוזים־טאש ארויס א ליולקע, א פעקל טאבאק שטאָפט אן די ליולקע, פארויכערט, ציט דעם רויך, בלאזט קלומבן און רעדט מעשה־פילאזאף)

(טוט עטלאבע צי פון ליולקע, לצוט לאנגזאם דעם רויד, קוקט אויף די קנויזן
און רעדט פארקלערט)

פון דאָרף צו דאָרף, פון שטאָט צו שטאָט
א הפקר־הונט אויף גאָט׳ס בארעט.
און איינמאָל פאל איך אין א גרויסער שטאָט אריין —
א קאלטע, רעגנדיקע אָסיען־נאכט,
איז גיי איך מיר אַזוי פארביי אן אלטן שלאָם.
איך שטעל זיך אָפּ — א קוק, א טראכט : —
דאָ וואוינט געווים א רייכער מאן !
בא מיר אין קאָפּ נעמט וועבן זיך א פלאן :
איך שטיי א רגע. הער זיך איין : —
שא, שטיל.
א שפרינג ארויף, א שפרינג אריין.
שא, שטיל :
באם טויער ליגט א שכור׳ער דער וועכטער־יונג
און בורבלט הייזעריק פון שלאָף
און כאָרכלט, כאָרכלט, ווי א ניט דערקוילעט שאָף.
אן אלטער הונט ליגט אויפגעקוליעט
אויף א קופּע מיסט אין הויף
און בילט אין חלום אָפּגעהאקט און פויל.
איך טו אין ביידע הענט א שפּיי
און איינס, צוויי, דריי :

צ י ג ו י נ ע ר :

(בארואיקט. מיט פארוואורף און נעבעט)

איך האָב געזינדיקט געגן דיר, געזינדיקט שווער, —
צי ווייסט א מענטש, א זינדער, וואָס ער טוט ?
נאָר גלויב מיר, ניט פון ווינציק יושר לייד איך גאָר,
פון וואָס איך לייד איז דאָס,
וואָס איך האָב צופיל לייכטזין אין מיין בלוט . . .
און דאָך, און דאָך —
קום רוק זיך צו צו מיר און הער :
ס'א גרויסער סוד !
חוץ מיר ווייסט אייגער בלויז —
אין הימל גאָט ! !

(טוט עטלאכע צי פון ליולקע, בלאוט דעם רויך, קוקט אויף די קלאמבן
און רעדט אומעטיקלאך)

ווי אלט איך בין, דאָס וויים איך ניט.
איך וויים ניט ווער מיין טאטע איז געווען.
די מאמע מיינע האָב איך קיינמאָל ניט געזען :
איך בין א שפענדל אויף דעם ים, א ווינט אין פעלד,
א ווילדער אָדלער — הפקר-פריי !
און טעג און יאָרן טראָגן זיך
אָט, ווי די קלאָמבן רויך פארביי . . .
איך וואָגל איבער גאָט'ס פארשטויבטער ערד :
שפיל קאָרטן, שווינדל, טרינק און גנב'ע פערד . . .

(ציט העפטיק די ליולקע, לאוט ארויס א דיקן קנויל רויך פון מויל, קוקט אים נאך א קורצע ווייל אוו רעדט צעצויגן.)

א פליטער רויך געטראָגן אויף דעם ווינט . . . .

(בלייבט א רגע שטיל, רויכערט פויל, בלאוט קלייגע קייקעלאך רויך אוו רעדט מיט א געדריקטער שטימונג)

געכליפעט האָט דאָס קינד די גאנצע לאנגע נאכט
אוו איינגעדרימלט ערשט א שעה פארטאָג.
באגינען האָט עס אויפגעוואכט
אוו מיט די אייגעלאך, פארטרערט, צו מיר געלאכט,
די הענטעלאך צו מיר גשטרעקט : —
מ א מ א , מ א מ א — — —

(נראבט איין דעם קאפ אין ביידע הענט, ווינט זיך פארזארגט. דרעקט אפ דאס פנים אוו רעדט ענערגיש)

אויף מאָרגן האָב איך לאנג געזוכט דעם אלטן שלאָם,
געזוכט גאקערט אוו אים ניט געפונען מער.
כ'האָב זיבן נעכט קיין אויג ניט צוגעמאכט
געלעגן אוו געקלערט, געטראכט
אוו וויסטו וואָס, איך קלער ? —
דער שלאָם, געווען איז א פארבלענדעניש,
א כשוף אוו ניט מער,
א שפיצל פון דעם שד, דעם שווארצן אשמדאי : —
צעוואָס זאָל איך, א זאָרגלאָזער ציגיינער-שופט זיין פויגל-פריי ? !

איך קלעטער פלינק צום ערשטן פענצטער־גזימס ארויף.
א רגע בלייב איך הענגן אונטערן פענצטער־גזימס
און דאן — א צי, א שפאר :
ס'איז גרינג. עס נעמט ניט לאנג.
דער לאָדן פּראלט זיך אויף און — גערעטן איז דער פּאנג . . .
א הויפן זילבער, פּערל, דימענטן און גאָלד.
איך בינד דאָס אלצדינג אין א טישטוך איין
און גרייט זיך אַן
פון אויפגעמאכטן פענצטער אין דער נאכט א שפרינג צו טאָן.
נאָר פלוצים ציטערט אויף א ציקלדיק געשריי : —
„וועך איז דאָרט", רוף איך, „שטיי" !
קיין ענטפער ניט. איך בלייב א ווילע ווי פּארשטיינט.
אויף איינמאָל טוט אין אויג א וויסל מיר : —
א קלאָר־ווייס וויגעלע אין וויגקל שטייט
און אין דעם וויגל ליגט א קינד און וויינט.
א, קינד, א מלאכ'ל !
די לאָקן, גאָלדענע רינגען, איבער וויסע, קישן אויסגעשפּרייט
איך וויים ניט וואָס מיט מיר האָט דאן פּאסירט :
איך לאָז דעם אוצר ליגן אומבארירט,
שפרינג צו צום וויגעלע געשווינט
און כאָפּ אין מיינע אָרעמס אויף דאָס וויינענדיקע קינד
און וועך פּארשווינדען אין דער שווארצער נאכט —

א פרוטה צו א פרוטה זאמל איך צונויף און — דאן !
מיין מלאך־מיידעלע וועט הייראטן א רייכן נאָבל־מאן,
פון גרעסטן יחוס און פון סאמע רייכסטן שטאָנד :
איר שלאָס וועט זיין דער שטאָלצסטער אין דעם לאנד,
דער שענסטער גאָרטן בליען וועט ארום איר וואונדער־שלאָס.
אין גאָרטן וועלן שטראָמן זיבן טייכן לויטער, ווי קרישטאָל :
אויף יעדן טייך — אן אטלעס־וויסער אלבאטראָס.
די דינער אירע וועלן שטיין מיט שווארץ־לאקירטע שטיוועלאך
אויף מירמלשטיינערדיקע שפּיגל־טרעפּ,
אין רויטע סאמעטענע רעק און גאָלדענע קיווערס אויף די קעפּ.
און איך וועל וואָגלען אָט־אזוי כסדר נאכט אויף נאכט,
און נאכט אויף נאכט
ארום איר וואונדער־שלאָס ביז סאמע בראָך אויף טאָג
און קוקן, קוקן אויף מיין אוצר, וואָס איך איינער בלויז פארמאָג !

(פארדעקט מיט ביידע הענט דאס פּנים, ווי ער וואלט וויינען. דעקט אבער אן אויג אפּ פון צייט צו צייט: ווי? זען וואס פאר אן אייגדרוק זיינע רייד האבן געמאכט אויפ'ן בער. דער בער באמערקט א שמייכל אויפ'ן ציניינערס פּנים און חוזק אין זיין אויג. הערט ווי ער שטיקט זיך פון נעלעכטער)

ב ע ר :

(אויפפאלנד. רייסט פלינק דעם ציניינערס הענט פון פּנים אראָפּ און דערזעט דעם ציניינערס נעזיכט אויף וועלכן עס שפּילט נעלעכטער און שרעק אויסנעמישט, ביידע, ציניינער און בער, קוקן זיך צומישט אן. א לענגערע פויזע. בער טאנצט אויף מיט וויל־דער רציהה, טופעט מיט די פיס, בייסט די קייט, ברומט און שלייפערט זיך)

און אָפּט מאָל ווידער קלער איך גאָר אזוי : —
ס׳א נס פון גאָט, גאָט׳ס פינגער איז דערין :
וואָרים, וואָס אשטייגער האָט אן עלענדן ציגיינער׳ס לעבן פאר א זין
נו, — האָט א מלאך זיך אין ווינענדיקן קינד פארשטעלט : —
וועו ניט קען זיין, אז איך וואָלט לאנג שוין אויף א תליה וואו
געהאט פארענדיקט מיין פארשאָלטענע ציגיינער־וועלט . . .

ב ע ר :

(נייגיריק)

דערצייל, דערצייל, וואָס איז געווארן מיט דעם קינד ?
און וואו איז דאָס אצינד ?

צ י ג י י נ ע ר :

(הערט ניט. ציט ענערגיש זייז ליולקע. רעדט ערנסט און פארטראכט)

איך הער אויף שפילן קאָרטן, טרינקן, גנב׳נען פערד,
נעם ביינקען נאָך א רואיק ווינקעלע אויף גאָט׳ס געבענטשטער ערד ;
נאָך ארבעט ערלאכער.
נאָר דאָס גיט אונזערם א ציגיינער איין זיך זייער שווער.
און האנדל — עט! איין מסחר בלויז איז דאָ פאָר אים — א בער ! !
א ב ע ר !

און אָט אזוי־אָ שלעפּ איך זיך ארום מיט דיר
אכט לאנגע, לאנגע יאָר.
איך זינג, דו טאנצסט.
און דאָס איז אלץ פאר איר, מיין מלאך־קינד, פאר איר, פאר איר.

בער:

(טופעט מיט די פיס פאר כעס, ברומט, ברילט. ווייסט ניט וואס צו טאָן פאר רציהה. גלייכט זיך פלוצים אויס, קוקט מיט עקל אויפן קניענדיקן ציגיינער און ברומט ארויס)

א פלוך אויף דיר, דו פייגלינג איינער, קרעצידיקער האָז!
איצט — איין באדינג:
נעם שלים די קייט מיר אָפּ פון נאָז.
און שווייג און שט־ו־ו־ם!
פארענטפער זיך ניט מער פאר מיר: אומזיסט דיין מי!
און נאָך א תנאי: — ווי גיך דו נעמסט אראָפּ די קייט —
איז לויף! ניין, — פלי!!
און פלי אזוי — זאָלסט קוים באריכן אונטער זיך די ערד...
וואָרים כאָפּ איך דיך איז דאן, איז דאן —
דאָס לעבן דיינס קיין שטויבעלע ניט ווערט!!!

ציגיינער:

(שליסט אָפּ מיט ציטערנדיקע הענט די קייט פון בער'ס נאָז. בשעת'ן אָפּשליסן חזר'ט דער בער)

בער:

קיין שטויבעלע ניט ווערט, קיין שטויבעלע ניט ווערט!

(האלט אין איין חזר'ן ביז דער ציגיינער שליסט אָפּ די קייט. ציגיינער שלייודערט דאן די קייט צו די פיס פון בער און נעמט לויפן מיט וויידן אימפעט. בער מאכט עטלאכע טריט, שטעלט זיך האסטיק אָפּ און שפייט אויס)

דו עקלהאפטער שד, דו, שווארצער אשמדאי!!

האַ־האַ! איך האָב געזען :
דו האָסט געשפּעט, געלאכט, ג־ע־ל־א־כ־ט ! !
די גאנצע מעשה וואָס דו האָסט דערציילט מיר, האָסטו אויסגעטראכט!
דער שלאָס איז ניט קיין שלאָס,
דער אוצר איז קיין אוצר און דאָס קינד איז ניט קיין קינד !
איך וויים, איך וויים שוין אלץ אצינד.
די גאנצע צייט האָסטו געשפּעט, געׂחוזק׳ט רק פון מיר.
איצט איז די צייט געקומען און —
איך וועל זיך באלד צורעכענען מיט דיר ! ! !

(פארמעסט זיך מיט ביידע לאפּעס אויפן ציניינער, וויל זיך וואַרפן אויף אים)

צ י נ י י נ ע ר :

(בלייך פון שרעק. ציטערט, פלאטערט. פאלט דעם בער צו די פיס)

יאָ, אמת, אמת !
איך האָב דאָס אלעס אויסגעטראכט, נו, אויסגעטראכט —
נאָר, — גלויב מיר: כ׳בין ניט שולדיק, ניין,
די צרות האָבן מיך דערצו געבראכט :
איך האָב געוואָלט פארענטפערן די זינד
די שווערע, וואָס איך בין באגאנגען קעגן דיר.
איז, — זיי מיר מוחל און — רחמנות האָב אויף מיר,
ר ח מ נ ו ת האָב אויף מיר ! !

(שלאָגט זיך אין הארצן און ציטערט ווי אין קעלט)

דאָס זילבערנע טרומפייטערל

(סינדער־שפיל)

(קערט זיך אום מיט'ן פנים צום וואלד, הויבט אויף די פאדערשטע לאפעס. מיט פייער)

בין פריי, בין פריי, בין פריי!—

(זינגט און טאנצט צום טאקט פון ליד ווען דער ציינינער פלענט אים זינגן.)

גירלאנדא, גירלאנדא —
צוויי גאלדענע צעפ.
זי וואוינט אין א פאלאץ
מיט מארמאָרנע טרעפ
און הינטער די טרעפ פוילט
א בלאט און פוילט גיך —
גירלאנדא, גירלאנדא.
דאס בלאט דאס בין איך . . .

(ווערט פארשוואונדן אין וואלד דאס ליד הערט זיך שוואכער און שוואכער ביז עס ווערט איננאנצן פארשטומט.)

דאָס זילבערנע טרומפּייטערל

(סצענע שטעלט פאָר : — אפּאָנאַנדערגעבליטער קאָרשן־בוים אויף א לאַנקע ניט ווייט פון א סאָד. פּאָרנאָכט. לינקס פון סאָד הערט זיך א שטיל שאלן פון א טרומפּייטערל. באלד ווייזט זיך פון דער ריכטונג פון ווּאנען דאָס טרומפּייטער־שאל ציט, א פּליטערדיקע וואלד־פייע. אריבער אירע אקסלען הענגט אויף א זיידענער שנור א זילבערן טרומפּייטערל. די פייע טענצעלט. פון רעכטס טאנצן אריין צוו קינדער. פּינף אין עלטער פון זיבן ביז אכט אוו די אנדערע — פון נייַן ביז צוו. די קלענערע ציען פּאַראוים די עלטערע קינדער. די עלטערע ווידער, טאנצן די קעפּ אהינטער, ווי ניט ווילנדיק גיין אין טאנץ.)

וואלד־פייע:

גוט נ'אָוונט קינדער, קומט אהער
ארום דעם קאָרשן־בוים :
א ניי טרומפּייטערל גענאָכט
פון שטערן, שניי און שוים.

די רו פון שניי וואָס אויף די בערג,
דער שיין פון שטערן־פלאם,
דער שימער פון דעם זילבער־שוים
וואָס זוימט דעם בלויען ים.

דער טשיר־טשיר פון א פייגעלע,
דער זשו—זש־ו־ו־ו פון א ווינט,
דעם „פול־פול" פון א קוועלכעלע,
דעם „כ־י־כי־י־י־" פון א קינד,

און וויל איך זיין אין חלום־לאנד !
„טרו־טר־ו־ו־ו־" און שוין איך זיץ
זיך אויף א שטערן רייטנדיק
און פלי — א פלים־פלאם־בליץ . . .

איצט, קינדער, זאָגט מיר א י י ע ר וואונטש
נאָר ניט געטראכט און גיך !

ע ר ש ט ק י נ ד :
מיר ווילט זיך פרינץ אלאדינ'ס לאָמפּ !

צ ו ו י י ט ק י נ ד :
און מיר, סינדארעלא'ס שיך !

ד ר י ט ק י נ ד :
און מיר, דעם קעניג מידא'ס הענט !

פ ע ר ט ק י נ ד :
און מיר, גיב צעזאר'ס שווערד !

פ י נ ף ט ק י נ ד :
מיר, — מלך שלמה'ס חכמה, שיינק !

ז ע ק ס ט ק י נ ד :
און מיר א צירקום־פערד !

ז י ב ע ט ק י נ ד :
און מיר, מלאכים־פליגעלאך !

דעם „טריפּ־טראַפּ" פון א רעגנדל,
דעם „די־ל־ל — ד־י־ל־ל" פון א מיל,
דעם „דזין־ן־ן — דזין־ן־ן־ן" פון א גלעקעלע,
דעם „צוויר־צוויר־ר־ר־ר" פון א גריל, —

האָב איך אין מיין טרומפייטערל
צו זיך אריינגענארט
און האלט זיי אין מיין זילבערנעם
טרומפייטערל פארשפארט.

נאָר ווען דער אָוונט קומט אויף דר'ערד
דאן שפיל איך, שפיל און שפיל
און כשוף פון טרומפייטערל
ארוים מיר — וואָס איך וויל !

אָט, וויל איך זיין אינמיטן ים ! —
„טרו—טרו־ו־ו־ו־ו" איז איינם און צוויי :
איך שווים שוין, שוים־געזוימט, אין ים
מיט זעגלען וויים ווי שניי.

און וויל איך זיין א וואָלקנדל !
איז, איינם און צוויי און דריי :
בין שוין א זילבער וואָלקנדל
און פלאטער־פליטער — פ ר י י !

און דיר מלאכים־פליגעלאך,
און דיר דעם פרילינג׳ס פרייד —
א גוטע נאכט אייך קינדערלאך !

אלע קינדער:

(די וואס האבן געקראגן מתנות, אויף א העכער קול. די וואס האבן ניט געקראגן —
אויף א שוואך אביסל וויינענדיק קול)

א דאנק! גיי געזונטערהייט ! !

(די פיר פיט די מתנות טאנצן פרייליך ארום די זעקס, וואס אן מתנות, וועלכע זיצן אויף
דר׳ערד זיך ווינדיק לאנגזאם צום טאקט פון דער טאנץ־מוזיק. וואלד־פייע גייט צו
טאנצנדיק גרינג און גראציעז. פארהאנג לאזט זיך לאנגזאם ארונטער.)

אכט קינד:
און מיר, דעם פרילינג'ס פרייד ! !

ניינט קינד:
און מיר — שולמית־שוינקויט שוינק ! !

צענט קינד:
און מיר? — א זיידן קליידל ! ! !

וואלד־פייע:
ט־ו־ו־ו, ט־ו־ו־ו ! — ניט ליארמט קינדערלאך !
מיין ליד בלייבט ניט געשפילט :
פון קינדער צען בלויז האָבן פיר,
ווי קינדער שיין געפילט . . .

פאר די, האָב איך די וואונטשען פיר
דאָ מיטגעבראכט מיט זיך : —

(נעמט ארויס פון טרומפייטערל — ארויפגעצילעט אויף א זיידענעם פאדים — אלאדינ'ס לאמפ, סינדארעלא'ס שוה, צוויי מלאכים־פלינעלאך — נעמאכט פון א מין ווייסן, דינעם שיפאן און א שמעטערלינג, סימבאליזירנדיק פרילינג־פרייד)

נא דיר אלאדינ'ס צויבער־לאמפ,
און דיר סינדארעלא'ס שיך,

יא

סיין טעכטערל רינה.

איך בין בלוין — — אביסל נרוי

פערדעלע, האַפּ, האַפּ

זיבן זענל'ן — זייד און זילבער

פּופּעס וויינען נישט באנאכט

דער אלטער קוקו־זיינער

איך בין בלויז אביסל גרוי

איז מיין קאָפּ אביסל גרוי,
אָבער אויגן — קינדערש־בלוי !
דיינע אויגן קענן מיינע —
שמייכל, קינד מיינס, אָט־אזוי !

מילא, איז דער אָוונט קאלט,
כמארנע און א רעגן פאלט.
דיינע ליפּלאך, קינד, צו מיינע —
און די וועלט אין פרילינג שטראלט !

האָב איך וועָן אביסל צער —
איז דאָס, קינד מיינס, בלויז דערפאר,
וואָס איך פליים זיך זיין א גרויסער
און א גרויסער איז — א נאר !

נעם־זשע מיך ארום — אזוי !
דיינע אויגן, ימים־בלוי !
שמייכל קינד מיינס, מלאך גוטער !
איך בין בלויז — אביסל גרוי . . .

און אַן קוילן קענען
זיי זיך ניט באוועגן —
מיין פערדעלע דארף האָבער בלויז,
א בייטש — פאר יוצא וועגן.
היי, פערדעלע, האָפּ, האָפּ!
קערעלאָפּ, קערעלאָפּ, קערעלאָפּ!

לויטער היינגט דער הימל,
בלויער פון א שפיגל.
וויגט אן ערַאָפּלאן זיך
רואיק, ווי א וויגל.
פלוצים, קומט א שטורם
און צוברעכט די פליגל....
מיין פערדעל פליט אויף בארג און טאָל,
ברעכט טויער, צאם און ריגל...
פלי, פערדעלע, האָפּ, האָפּ!
קערעלאָפּ, קערעלאָפּ, קערעלאָפּ!

פערדעלע, האָפּ, האָפּ

וועך עם שווימט מיט שיפן,
וועך עם יאָגט מיט באנען,
וועך עם פליט אין אויטאָם,
וועך אין עראָפּלאנען —
און איך וועל מיר מיין פערדעלע,
מיין ראָבן־שווארצן, שפאנען:
היי, פערדעלע, האָפּ, האָפּ!
קערעלאָפּ, קערעלאָפּ, קערעלאָפּ!

שפרייטן זיך טומאנען
אויף דעם ים דעם בלויען,
הויבן אָן די שיפן
מוראָדיק צו וואַיען:
בלאָנדזשען בלינד און זינקען
אין תהום אין גרויען...
און איך, קען אויף מיין פערדעלע
אָן מורא זיך פארטרויען!
היי, פערדעלע, האָפּ, האָפּ!
קערעלאָפּ, קערעלאָפּ, קערעלאָפּ!

באנען מוזן האָבן
שטאָל און אייזן־וועגן

יידישע

פּופּעס ווייַנען ניט באַנאַכט

ווער האָט פּופּעס פּאַר די מיידעלאַך די קלייַנע אויסגעטראַכט?
פּופּעס זייַנען שטילע, גוטע. פּופּעס ווייַנען נישט באַנאַכט.

ווי איך לייג מיין קלייַנע פּופּע אין איר וויגעלע אַריין
שליסט זי באַלד די בלויע אויגלאַך און זי דרעמלט רואיק אייַן.

פּופּעס וועלען זיך נישט שלאָגן מיט די קינדערלאַך אין גאַס ;
גייַן אין דרויסן, וועלן עס רעגנט און אין רעגן ווערן נאַס.

פּופּעס טראָגן ווייסע קליידער, גאַנצע זאָקן, רייַנע שיך ;
אַז מען צוואָגט זיי שרייַען זיי נישט, און זיי לאָזן זיך.

לעצטע וואָך האָט אונזער דאָקטאָר מיר אַ שוועסטערל געבראַכט,
איז דאָס קלענער פּון מיין פּופּע און עס ווייַנט אַ גאַנצע נאַכט !

אונזער דאָקטאָר איז אַ שלעכטער ! בעסער וואָלט ער מיר געבראַכט
נאָך אַ קלייַנע, שייַנע פּופּע, פּופּעס ווייַנען נישט באַנאַכט.

זיבן זעגלען — זייד און זילבער

I

זיפן זיבן זיפן זילבער־שטויב אויף דער לבנה,
שטויב אויף דער לבנה.
זיבן זעגלען — זייד און זילבער
שווימן שטיל אין שטילע ים'ן —
זוטראָן א מתנה,
זוטראָן א מתנה !

II

ווייענדיקע ווינטן ויגן וועלבעס אין א רענן,
וועלבעס אין א רענן !
קרעכצן קוקורוזעס, קרעכצן,
זיפצן זאנגען : — זוטראָ'ס זעגלען —
וויט פון שטילע ברענן !
וויט פון לאנד און ברענן !

III

בראָנזיק־ברוינע טירקל־טויבן וואַרקן ווייך און ברומען,
וואַרקן ווייך און ברומען,
בלויע בלומען־גלעקלאך קלינגען : —
זוטראָ'ס זיבן זעגלען זיינען
זוטראָן אָנגעקומען !
זוטראָן אָנגעקומען!!!

אונזער אלטע קאץ אפילו —
ווי עס קומט נאָר אַן די נאכט
ציט זי אוים זיך לעבן פייער,
היט דעם זייגער שטום און וואכט ;

זשמורעט, זשמורעט מיד די אויגלאך
קעגן רויטן פייער-שיין
ביז דער גאלער קוקו ווייזט זיך
און ער קוקוט זייגער ניין.

ניין מאָל קוקו . . . און פארשלאָפן
טיר און טויער און — א סוף :
באָבע שעפטשעט איר קריאת-שמע
און געבענטשט איז אונזער שלאָף.

דער אלטער קוקו־זייגער

אלט איז אונזער קוקו־זייגער,
היינגט א כמורנער אויף דער וואנט,
ציט די רגע'ס, שלעפט די שעה'ען,
קרעכצט און כריפעט נאָכאנאנד.

אויבען אויף דעם זייגער־בוידעם
זיצט דער קוקו און ער היט ;
הערט זיך איין צום זייגער'ס קליקן,
צו די וויזערם שטילע טריט . . .

פינצטער . . . צוגעמאַכט דאָס טירל
און קיין פענצטער — אויך ניטאָ.
וווי־זשע וויים דער גרעלער קוקו
קוקון, וועז עם קומט די שעה ? !

און, וווי וויים ער, וועז די נאכט קומט
און א קינד דארף שלאָפן גיין ?
און, וווי וויים ער, וועז ס'נעמט טאָגן
און ס'איז צייט שוין אויפצושטיין ?

ספרית עממית בטורונטו
יידישע
פאלקס ביבליאטעק
טאראנטא
JEWISH PUBLIC LIBRARY, TOR

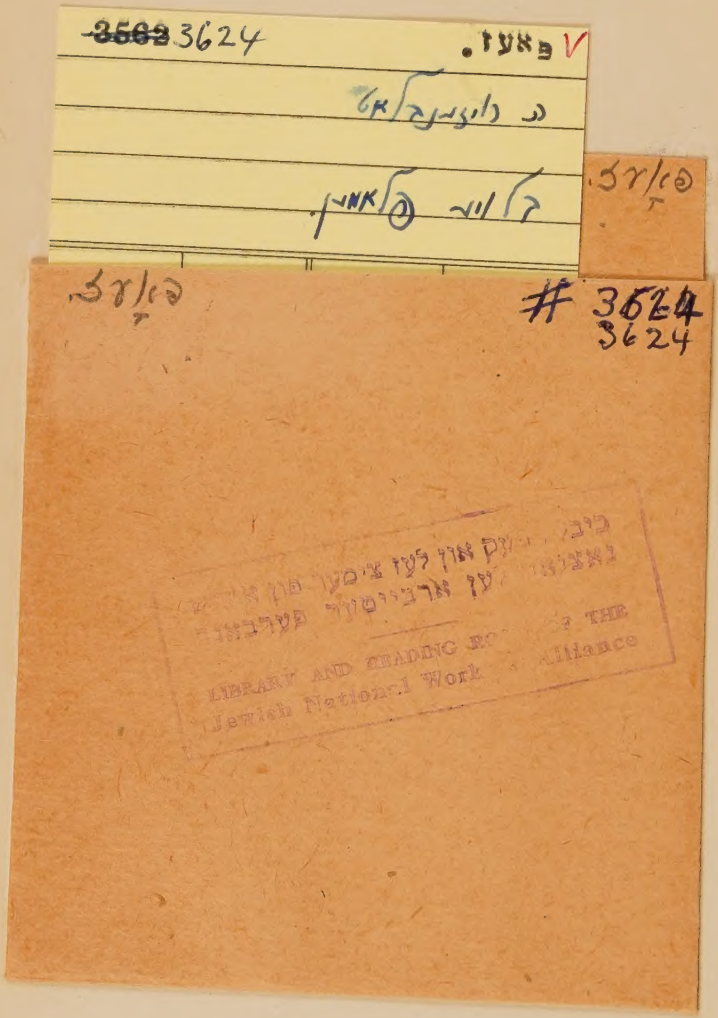
3624
3624
3624
LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National Work Alliance

4

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT

21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 4 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.